

אלו הן הנחנקין פרק עשירי מנהדרין

עין משפט
טו מצה

R. Simon

1

מחלוקת. דרבנן ורבי שמעון גביה בעוקר כל הגוף בעבודת
כוכבים ואומר לגמרי ביום הקדוש מפי הגבורה להחנאות לעוקר
כל מנות עבודת כוכבים מן התורה או לקיים מקצת ולבטל מקצת
כדאי הוא דקדמתי רבנן מקילת משום דכחשי עניינא דמחשבה

לא כחשי: מר כדאית ליה כו'. לרבנן במקלה לרבי שמעון
נתנן יוהא דרין לרבנן ולרבי המנונא. האי דנקט ר' שמעון רותמה
הוא כלומר ואפילו מתקן דרבי שמעון פטור ור"ש במקילה
דמחשבה ליה רבנן בעוקר את

מחלוקת בעוקר הגוף דעבודת כוכבים
וקיום מקצת וביטול מקצת דעבודת כוכבים
דרהמנא אכר מן הדרך אפילו מקצת
הדרך אבל עוקר הגוף דשאר מצות דברי
הכל ברנע וקיום מקצת וביטול מקצת
דבשאר מצות דברי הכל פטור מתיב רב
המנונא ללכת וזו מצות עשה בה זו מצות
לא העשה ואי סלקא דעתך בעבודת כוכבים
עשה בעבודת כוכבים היכי שבתת לה
רנמה רב חסדא ונתחמה רב המנונא
אמר מחלוקת בעוקר הגוף בין בעבודת
כוכבים בין בשאר מצות וקיום מקצת וביטול
מקצת דעבודת כוכבים דרהמנא אמר מן
הדרך אפילו מקצת הדרך אבל קיום מקצת
וביטול מקצת דבשאר מצות דברי הכל
פטור ת"ד דהמתנבא לעוקר דבר מן התורה
חייב לקיים מקצת ולבטול מקצת ר"ש פומר
ובעבודת כוכבים אפילו אומר היום עיבדה
ולמדך במלוה דברי הכל חייב אביי סבר
לה כרב חסדא ומתריץ לה כרב חסדא רבא
סבר לה כרב המנונא ומתריץ לה כרב
המנונא אביי סבר לה כרב חסדא ומתריץ
לה כרב חסדא המתנבא לעוקר דבר מן
התורה דברי הכל ברנע לקיים מקצת ולבטול
מקצת ר"ש פומר ותוא הדרין לרבנן ובעבודת
כוכבים אפילו אמר היום עיבדה ולמדך
במלוה חייב מר כדאית ליה ומר כדאית
ליה רבא סבר לה כרב המנונא ומתריץ לה
כרב המנונא המתנבא לעוקר דבר מן
התורה בין בעבודת כוכבים בין בשאר מצות
חייב מן כדאית ליה ומר כדאית ליה
ר"ש פומר ותוא הדרין לרבנן ובעבודת
כוכבים אפילו אומר היום עיבדה ולמדך
במלוה חייב מר כדאית ליה ומר כדאית ליה
איך אברה א"ר יוחנן "בכל אם איבר לך
נביא עבר על דברי תורה שבע לו תיץ
מעבודת כוכבים שאפילו מעמיד לך חמה
באמצע דרדקיע אל תשמע לו תניא רבי
יוסי הגלילי אומר הגיע תורה לסיף דעתה של עבודת כוכבים לפיכך נתנה

תורה במשלה בה שאפילו מעמיד לך חמה באמצע דרדקיע אל תשמע לו תניא איך עקיבא רב ושילום
שהקדוש ב"ה ממעיד חמה לעוברי רצונו אלא כגון הנגיה בן עוור שמתהללו נביא אמת ולבסוף נביא
שקר: וזוממין בת כהן: מנהגו מילי אמר רב ארוא כריה דרב איקא דתניא ר' יוסי אימר מה תיל *ועשיתם
לו באישר ובם לעשות לאתו לפי שכל *הבוממין שבתורה וזממיהן ובעוליהן כיוצא בהן בת כהן
*היא בשריפה ואין בעולה בשריפה וזממין אינו יודע אם לו הוקשה אם לא הוקשו כשתוא
אומר לעשות לאתו *לאתו ולא לאתרו:

הדרן עלך אלו הן הנחנקין
כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא.
מעיקלה חירי בארבע מיתות ומפסד
ואילו לכו לבטלו והדר מפסד הו
דלון להם חלק לעולם הבא: ה"ג
האומר אין תחית המתים מן
התורה. *שטור במדרש דדרשין
בגמלה לקמין. משין למחיה המתים
במורה ואפי' יבא מורה ומלמין
שמיז המתים אלה ללא תחיה
באורייתא ספר הוא האיל ושוקר
שם מחיה המתים מן התורה מה לנו
ולאמננו וכו' מתיקן הוא יודע שכן
הוא הלך ספר גמול הוא:
אפיקודים. מפסד בגמלה *ה"ג
החיצוניים. מפסד בגמלה *ה"ג
רבי

הדרן עלך אלו הן הנחנקין
כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא.

הדרן עלך אלו הן הנחנקין
כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא.

הדרן עלך אלו הן הנחנקין
כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא.

הדרן עלך אלו הן הנחנקין
כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא.

הדרן עלך אלו הן הנחנקין
כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא.

הדרן עלך אלו הן הנחנקין
כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא.

הדרן עלך אלו הן הנחנקין
כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא.

הדרן עלך אלו הן הנחנקין
כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא.

ז"נ. ה"א' ג'צ"ג בטור. (ט)
(בזמן הקיום ג'צ"ג בטור)

זה השער לדי' צדיקים יבואו בו

מפר דברים אחדים

חלק א'

חיבור נפלא מאד פירושים ודרושים נחמדים
ונפלאים בדרך פרד"ס על שלש רגלים ועל שבתות
השנה

כהנאון המפורסם, איש אלקים קדוש, החכם הכולל,
המקובל הגדול, צימ"ע, נזר ישראל ותפארתה,

מורא ורבינא

חיים יוסף דוד אזולאי

זצוקללה"ה

נדפס פעם ראשונה ע"י מרן המחבר זצוק"ל
בליוורנו בשנת תקמ"ח
ועתה נדפס מחדש בהגהה ופיסוק מדויקת מאד

פעיה"ק ירושלים תובב"א
שנת תשע"ב לפ"ק

נכריות, וכל כך גדלה אשמתו עד אשר יתלוצץ בחכמים, ויאמר, זה חסידות של שטות, זו חומרא שאין הרעת סובלה. דור שעניו סגורות, בחשכה יתהלכו, כי טפשים הם לא קראו בספרי החכמה, ובגאותו זה ידבר, מה העבודה הזאת לכם, מה טפשות זה, להחמיר כל כך. ואיש ישראל מוכרח להשיב בכיוון, כמי שאינו מדבר עמו, לכם ולא לו, ולפי שהוציא עצמו מהכלל כפר בעיקר. מה אתה אומר, שחכמים לא ידעו, שאוסרים סתם יינם, דע דהוא גברא איכד עולמו העיקרי, כמו שאומר בזה פרשת שמיני, הע"ב רומז ליינ המשומר, וכל השותה יין סתם אין לו חלק לעה"ב. התורה אמרה ובחוקותיהם לא תלכו. אל תשמח ישראל אל גיל כעמים, ואתה כל היום הולך לקראת נחשים, לעשות כמעשיהם ולשמוח בשמחתם. ומה תחשוב, להסתפח בנחלת ה' כשתבא הגאולה, דע, שאלו היית במצרים לא היית נגאל. וגם עתה, אם לא תחזור בתשובה יאבד עולמו, כשם שהרשעים מתו ביצ"מ, בחשך הלכו, חשכים ואין נגה להם:

אכ"ן, ישראל קדושים, בימי מרדכי קבלו התורה, ובימי עזרא חזרו בתשובה, והפרישו הנשים נכריות, ושמעו לקול מורים, ונסלח להם, וזכו לבנות בית שני, ולהקריב קרבנות על חטאתם, והיו בתחילת בית שני אנשי כנה"ג, וכל ישראל על פיהם שומרי משמרת הקדש ודברי הנביאים אחרונים:

תם מהו אומר, בימי יון, אשר החשיך עיני ישראל בגזרותיו ועלילותיו, וישראל קדושים, בכל צדקתם תמימים הם, אך שאל שאלו, מה זאת, מה ענין תוקף הגלות והגזרות האלה, והתשובה, בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים, לפני הזמן, כי לא היינו אלא פ"ו שנה, ונשארו שם"ד, וזהו שם"ד, אשר בא בימים ההם ובזמן ההוא:

ושאינו יודע לישאל, כנגד מלכות אדום, אשר בעונותנו חסרו כל חמדת התורה, ונסתם כל חזון, והמון העם טרודים ולא ידעו ספר, את פתח לו, שהחכם תשש כחו כנקבה ואין דבריו מקובלים, כי אין חשיבות לחכם, אדרבא,

יאמרו, לפי שאין לו שכל הוא נעשה למרן, ומה ידע, עם כל זה, את פתח לו, צריך לפתוח פתחו תשובה, השימע ישמע והחלל יחלל, שנאמר, והגדת לבנך ביום ההוא לאמר, הא אין לך אלא להחשיב לכל אדם מישראל כבן, הרבה ילדות עושה, הרבה שכנים הרעים עושים, ויתעברו בגוים וכו', אבל הם זרע קדש בני אברהם יצחק ויעקב, ונשמת שדי, העם בחר לו יה, צריך להחשיבים כבנים, ושלא להניחם, רק לאמר, באמירה רכה, בעבור זה עשה ה' לי וכו', כלומר, בעבור משה רבינו שנקרא זה, כמ"ש במנחות דף נ"ג, דכתיב, זה משה האיש, בזכותו, שהיה יודע פרד"ס מפי הגבורה על אמיתתן, וכן משה גימטו פרד"ס, או כמ"ש הרב לב אריה, דבשביל אחד יתר שהי"ל למשה רבינו, כי משה אחד יתר על שם"ד, וזהו, וזה לך האר"ת כי אנכי שלחתיך ואמר רז"ל, אם אין אתה גואלם אין אחר גואלם, וא"כ, בזכות משה שקבל תורה ונתנה לנו היה יצ"מ, וז"ש, בעבור זה משה האיש, עשה ה' לי, שקבלתי התורה בצאתי ממצרים, וא"כ, הטו אזונכם, שמעו ותחי נפשכם, לקבל דברי חכמים לזכות לגאולה במהרה בימינו, ותאמר לו, כי אין תקון, רק להדבק ביצה"ט, ולהתחרט ולהתמרמר על העבר, וזהו, בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך, שתמיד יהיו לטוטפות הכניעה והיצה"ט רמו למצה ומרור, להבין טעם מרור, ופגמיו בנפשו ובשמים, ואלו יהיו מונחים תמיד, וזהו תשובה ויראת ה' תדיר, כי ירא ומתמרמר על העבר, ואין תועלת במצה שהוא היצה"ט עד שיהיה מרור כורך על העבר, ויוכה ליראת ה', וזוהי יתכטל היצה"ר, כמה דאמרן מריש ועד פנין בס"ד:

דומעתה, שפתנו אתנו, הם המדברים בצדקה, כי היא סגולה שנית לבטל היצה"ט וכבר מעלות וגדולות שבחי צדקה רבו כמו רבנו וע"ט להבר אחד אחוז מן החמשים, והנה אמרו רז"ל במדרש קהלת רבתי, שלח לחמך על פני המים, אמר רב ביבי, אם בקשת לעשות צדקה, עשה אותה עם עמלי תורה, שאין מים האמור כאן אלא תורה, שנאמר, הרי כל צמא לכו למים.

עכ"ל, וראוי לדעת תורה, והלא הצדקה לומר, בהקדים מ"ט יצה"ר בראתי לו תו התורה היא תבלין מ"ש פרק חלק דף מלבים, אמר, למחו אתחזי ליה בחלמיה קרית לן, מהיכא בע ידענא, א"ל, מהיכא גמירת וחברך קרית הרישנא ליה משמך בשולא, א"ל, מאד פלחיתו לע"ז, א"י בשפולי גלימא ודה נפתח ברבוואתא, כלומר, מהיכא שנ דגמר בישולא, ממ לדקדק, מ"ט אתחו היא זר בעלמא דקש שיאטיה דשאל מהי למנשה שאלה אחר ששמעתי עליי נפך והוספתי עליו נפך במקום שבעלי ת גמורים יכולים לע ואפשר לומר, דדוק לעמוד במקום בעל לעמוד, והנה, מנשו אשי חברין, ש"מ, ואפילו דמנשה י במחיצתו, דצדיקין תשובה אך חסידים האי מאן דבעי דברכות, ולכן נקט דא"ל, מהיכא דבע וחברך קרית לי, ואתה בכרובה הצרי קורא חבר **אמנם** אפשר לו איכא חרי תשובה עומדין :

עב"ל. וראוי לדעת, מה טעם יעשנה עם עמלי חורה, והלא הצדקה היא לכל עני ואביון, ואפשר לומר, בהקדים מ"ש רז"ל, אמר הקב"ה, בראתי יצה"ר בראתי לו תורה תכלין, ויש לחקור, מדוע התורה היא תכלין ליצה"ר, ואפשר, בהקדים מ"ש פרק חלק דף ק"ב, רב אשי אוקי לשלשה מלכים, אמר, למחר נפתח בחברין, אתא מנשה אתחזי ליה בחלמיה, אמר, חברך וחברא דאבוך קרית לן, מהיכא בעית למשרי המוציא, א"ל לא ידענא, א"ל, מהיכא דבעי למשרי המוציא לא גמירת וחברך קרית לן, א"ל, אגמריה לי ולמחר דרישנא ליה משמך בפרקא, א"ל, מהיכא דקדים בשולא, א"ל, מאחר דחכמיתו כולי האי מ"ט פלחיתו לע"ז, א"ל, אי הות התם הות נקיט בשפולי גלימא ורהיט בתראי, למחר א"ל לרבנן נפתח כרבוואתא, ופירש"י, מהיכא דקדם, כלומר, מהיכא שמקדים לאפות, ל"א, מהיכא דגמר בישולא, ממקום שהלחם אפוי יפה, ויש לדקדק, מ"ט אתחזי ליה מנשה, ותו, מה קפידא היא זו בעלמא דקשוט אי קרייה חבריה, ותו, מאי שיאטיה דשאל מהיכא שרית המוציא, ומי חסריה למנשה שאלה אחרת, ובתחילה אומר דרך אחד ששמעתי קצת ממנו, ולא שוה לי, ואני תקנתו והוספתי עליו נפך שפיר"ד בס"ד, והוא, דק"ל, במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, כמו שפסק הרמב"ם, ואפשר לומר, דרוקא צדיקים גמורים אין יכולים לעמוד במקום בעלי תשובה, אך חסידים יכולים לעמוד, והנה, מנשה עשה תשובה, ומדקרייה רב אשי חברין, ש"מ, דקים ליה בגויה דהוא חסיד, ואפילו דמנשה עשה תשובה יכול לעמוד במחיצתו, וצדיקים אין עומדין במקום בעלי תשובה אך חסידים יכולים, ואמרו פרק המניח, האי מאן דבעי למיהוי חסידא לקיים מילי דברכות, ולכן נקט ברכה תדירית ונצרכת, והיינו דא"ל, מהיכא דבעי למשרי המוציא לא גמירת ותכרך קרית לי, כלומר, החסיד בקי בברכות, ואתה כברכה הצריכה תדיר לא ידעת, ואיך אתה קורא חברין כאלו אתה חסיד:

אמנם אפשר לומר יותר בדקדוק, כי הנה איכא תרי טעמי בהא דבמקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולים

לעמוד, חדא, הא דכתב הרמב"ם, לפי שטעם העבירה ופירש, ועוד כתבו המפרשים, דאם שב מאהבה וזדונות נעשות לו כזכיות, והצדיק יש לו רמ"ח מצות עשה, ואף אם קיימם, אין שכרו אלא על רמ"ח מצוות עשה, או על מספר המצות שקיים, אך הבעל תשובה, מלבד רמ"ח מ"ע של הצדיק, יש לו שס"ה, שהעבירות שעבר, על שס"ה לא תעשה בפרטות, או שעבד ע"ז דהוי ככופר בכל התורה, הם נחשבות כזכיות, וא"כ נמצא, כי גדלה מאד מעלת בעל תשובה על צדיק גמור, ונראה, דאיכא בין התרי טעמי הללו, אי חסידים יכולים לעמוד במקום בעלי תשובה אי לא, דלטעם הרמב"ם, דפירש מהחטא, יש מקום לומר דהחסיד יכול לעמוד במקום בעלי תשובה, כי גם הוא בצד מה שוה לו, דטעם טעם כמה דברים המותרים לפום דינא ואח"כ אסרם על עצמו, ודומה לבעל תשובה, שטעם טעם העבירה ופירש:

אך לטעם המפרשים, דזדונות נעשו לו כזכיות וכו', גם חסידים לא מצו למיקם באתרא דבעלי תשובה, כי חסרי להו שס"ה עבירות שהם זכיות לבעל תשובה, ומדרכ אשי קרי ליה חברין, ש"מ, דסבר דהטעם כהרמב"ם, והוא חסיד ויכול לעמוד, ומש"ה אתחזי ליה מנשה, לאסבוריה, דהעיקר כטעם המפרשים, דזדונות נעשות לו כזכיות, ואלו חסידים מצדיקי וחסידי, ולכן גם חסיד אינו יכול לעמוד במקום בעלי תשובה, והוכיח זה מברכת המוציא, דזה יאמר, ממקום דגמר בישולו שנאפה יפה, כחד לישנא דרש"י, וכ"ה בר"מ פנחס דף רנ"ב ע"ב ודף רע"ב דיש ע"ב, וגם הבעל תשובה נתבשל יפה, בתשובה מאהבה, וכל זדונותיו נעשו זכיות, וגדול מצדיק וחסיד, והוא המשובה, דבתחילה לא שוה כלום לפני אפיה, ואחר שנאפה, מקום שגמר הכישול ונאפה יפה שם הוא משובה ומכרכין עליו, ודומה לבעל תשובה, כי בתחילה לא שוה כלל, ואח"כ נאפה בתשובה, ומקום שנאפה יפה רמו לבעל תשובה מאהבה, והוא העיקר, וא"כ, הן לו יהי שאתה חסיד, לא יתכן להיות חבר: L

ועוד אפשר לומר בטעם תמיהתו חברך קרית לי, כמ"ש, במחשכים הושיבני, זה

ספר

תורת חיים

חברו החכם השלם, הגאון הגדול המפורסם
מו"ה אברהם חיים שור זצ"ל
ר"מ ואב"ד דק"ק סטאנוב וק"ק בעלזא
בן הגאון מוהר"ר נפתלי צבי הירש שור זצ"ל

כולל חדושי הלכות ואגדות
וחדושי דינים על מסכתות:
בבא בתרא סנהדרין

יצא לאור מחדש, באותיות מאירת עיניים,
בהנה"ה מדוייקת, בקיטוע ובפיסוק נכון

עיה"ק ירושלים תובכ"א
שנת תשס"ד לפ"ק

ביכורים ראשית ביכור
ראשית דגנך חלה ראשי
בפ"ק דחלה האומר כג
עיסתי חלה לא אמר
מקצת דראשית כתיב ב
כדאיתא בפרק ראשית
האפייה כשרוצה לאכול
הפת לשם ה' ומברך עי
שאר הפת דומיא ד

ולאפי נראה דאפילו
דאינו תותך
הברכה כדי שיהיו הככ
צריך לעשות תחילה רוע
כפי שיעור הפרוסה ש
היכי דליקום הברכה
שנרשם דראשית בעינן
וכן העולם נוהגין בשבת
כמין רושם בככר תחילו
ואפי דבכל הברכה
לעשייתן הכז
דבעינן ראשית ששיריו
שיהיו ניכרין בשעת הכר
תיקום הברכה על כל
שיריה ובהכי גיחא פנ
בדיקת המין כתב וקודם
יברך וכן גבי תקיעת ש
שיתחיל לתקוע יברך וג
כתב ובשעה שמפריש מן
דבעינן ראשית ששירים י
ברכה לכך אין לברך אל
החלה מן הע

ולפי מה שפירשתי נחא
לפרוס יותר מכבי
הטור אפילו הכי כשאוכי
אדם מותר כדי שיתן מ
אחד ולא אמרינן שיפרו

בחור ומקיים בי אם יהרג במקדש ה' כהן
ונביא מוטב דליעבדו לעגל וכו' וכיין
שע"י הריגת זכריה נזכר לפניו יתברך
מעשה העגל לכך נענשו אז על מעשה
העגל.

אמר לו מי בראש בן ישי בראש והקב"ה
באחרונה. דמלכותא דרקיעא כעין
מלכותא דארעא שהמלך עובר באחרונה
שנאמר לא ברוח ה' ואחר הרוח רעש לא
ברעש ה' ואחר הרעש אש ואחר האש
קול דממה דקה וכדאשכחן בעובדא דרב
ששת בפ' הרואה. ונראה דהיינו הא
דכתיב אתהלך לפני ה' בארצות החיים
ארצות החיים היינו ג"ע התפאר דוד
עצמו שיטייל ויתהלך בג"ע לפני ה'
לפניו יתברך וקודם לו כדאמר הכא בן
ישי בראש.

ק"ב ע"ב אמר ליה מהיבא דקדים
בישולא. תימא דלא

ידע רב אשי הך מילתא ועוד דאמר ליה
מאחר דחכימת כולי האי משמע שהיא
חכמה גדולה ולכאורה דבר קל ופשוט
הוא. ונראה דאע"ג דצריך לברך על הפת
ברכת המוציא משום דאסור ליהנות בלא
ברכה מ"מ יש רמז גדול בפרוסת המוציא
שצריך האדם להפריש ראשית ולפרוס מן
הככר השלם פרוסה אחת לשם ה' ולברך
עליו כשם שמפרישין ראשית לה' בשאר
כל מלאכותיו ביכורים מן הקמה ותרומה
מן הדגן וחלה מן העיסה ככה מפריש
ממנו ראשית לשמו יתברך אחר האפייה
ולהכי הבוצע חותך מעט תחילה ומברך
ופורס ואוכל מן הפרוסה ונותן ממנה אל
המסובים אבל לא יברך על כל הפת
בכלל ויאכל ויתן ממנו להמסובים
דראשית בעינן ששירים ניכרין דומיא
דביכורים ותרומה וחלה דקרוין ראשית

מסלק החטא ההוא לצד אחר כאלו נשכח
ממנו כביכול וכשרואה אחר מבני בני
בניו אחוז מעשה האב בידו חוזר וניעור
החטא הקדום ונזכר לפניו יתברך וכיין
דברא כרעא דאבוה הוא פורע לו יתברך
גם את חטא האב וזה טעם שבעתים יקם
קין לפי שצפה יתברך שיעמוד ממנו בדור
שביעי תובל קין שאחז מעשה קין בידו
דלכך נקרא תובל קין שתובל והתקין
אומנתו של קין לעשות כלי זיין לרוצחים
כדפירש"י ז"ל ולהכי חזר וניעור אז ונזכר
לפניו יתברך חטאו של קין שהרג את
הבל ונעשה בו נקמה.

וכן כשעשו ישראל את העגל נשמר העון
לדורות ונעשה כשכחה לפניו שנאמר
גם אלה תשכחנה ואמרו חז"ל שהוא רמז
לאלה אלהיך ישראל וקודם החורבן אחזו
ישראל מעשה אבותיהן בידיהן דעיקר
החורבן בשביל שעבדו עבודת כוכבים
ומזלות היו כדמוכה קראי ואמרו במדרש
שלא הניחו תלם שלא העמידו בו צורת
כוכבים לכך חזר וניעור ונזכר לפניו אז
מעשה אבותיהן דהיינו חטא העגל שעשו
ונפרעו גם מעשה העגל ולהכי כתיב
בכולן לשון פקידה פוקד עון אבות וביום
פקדי ופקדתי קרכו פקודת העיר דהיינו
לשון זכירה דקודם שחזור וניעור ע"י
הבנים נעשה לפניו יתברך כשכחה
כביכול ועוד נראה לפי שחורבן הבית
נעשה על שהרגו את זכריה בן יהוידע
בבית המקדש שהיה כהן ונביא וכאשר
ראה הקב"ה את המעשה הרע ההוא נזכר
כביכול מה שרצו ישראל לעשות מעשה
כזה באהרן הכהן עד שהוצרך לעשות את
העגל כדאיתא בפ"ק וירא אהרן ויבן
מוזבח לפניו ראה חזר שזכוח לפניו אמר
אי לא שמענא השתא עבדו לי כדעבדו

ביכורים ראשית ביכורי אדמתך תרומה ראשית דגנך חלה ראשית עריסותיכם ותנן בפ"ק רחלה האומר כל גרני תרומה וכל עיסתי חלה לא אמר כלום עד שישיר מקצת דראשית כתיב בהו ששיריה ניכרין כדאיתא בפרק ראשית הגז ה"נ אחר האפייה כשרוצה לאכול מפריש בראשית הפת לשם ה' ומברך עליו ובוז פוטר כל שאר הפת דומיא דתרומה וחלה.

← **ולא הכי** נראה דאפילו בשבת ויום טוב דאינו חותך בככר עד אחר הברכה כדי שיהיו הככרות שלמות מ"מ צריך לעשות תחילה רושם בככר עם סכין כפי שיעור הפרוסה שיפרוס ויברך כי היכי דליקום הברכה על אותו מקצת שנרשם דראשית בעינן ששיריה ניכרים וכן העולם נוהגין בשבת ויום טוב עושין כמין רושם בככר תחילה והטעם כדפי'.

ואע"ג דבכל הברכות מברכין עובר לעשייתן הכא שאני דכיון דבעינן ראשית ששיריה ניכרים בעינן שיהיו ניכרין בשעת הברכה כי היכי דלא תיקום הברכה על כל הלחם ולא יהיה שיריה ובהכי ניחא פסקי הטור דגבי בדיקת חמץ כתב וקודם שיתחיל לבדוק יברך וכן גבי תקיעת שופר כתב וקודם שיתחיל לתקוע יברך וגבי הפרשת חלה כתב ובשעה שמפריש יברך אלא משום דבעינן ראשית ששיריה יהיו נכרין בשעת ברכה לכך אין לברך אלא בשעה שקוצץ החלה מן העיסה.

← **ולפי** מה שפירשתי ניתא הא דאע"ג דאין לפרוס יותר מכביצה כמו שכתב הטור אפילו הכי כשאוכל עם הרבה בני אדם מותר כדי שיתן מן הפרוסה לכל אחד ולא אמרינן שיפרוס כביצה ויתן

להם משאר הפת אלא לפי שצריך ליתן להם מאותה פרוסה שהפרישה לשם ראשית לה' כיון דפרוסת המוציא ראשית הוא שצריך להפריש ראשית הפת לשמו יתברך ולברך עליו כביכורים ותרומה וחלה לכך צריך לחתוך הפרוסה מהיכא שמקדים לאפות דאז הוי ראשות גמור דומיא דביכורים שאחז"ל אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאינה שבכרה כורך עליה גמי לסימן ואומר הרי זו ביכורים דמצוה מן המובחר להביא כמה שמתבכר ומתבשל תחילה ולהכי א"ל מהיכא דקדים בישוליה ואפילו אי גרסינן מהיכא דקרים בישולא מכל מקום היינו הך דמקום שנקרמים פני הפת יפה יפה הוא המתבשל ונאפה בתנור תחילה והוי ראשית גמור. ונראה דהיינו טעמא דאיתא בפרק כיצד מברכין דמצוה מן המובחר לבצוע על פת שלמה משום דאז מפריש שפיר ראשית הפת אבל כשנחתך ממנה כבר שיריים הוא. ונראה דהיינו הא דאיתא התם אמר רבי ירמיה בר אבא כתנאי תורמין בצל קטן שלם אבל לא חצי בצל וכו' מיייתי ש"ס ראייה מתרומה אפרוסת המוציא משום דחד טעמא אית להו דתרווייהו משום דראשית לה' בעינן כדפירשתי ולהכי קיימא לן דאפילו פרוסה של חטין ושלמה של שעורין מניח פרוסה בתוך השלמה ובוצע כדי לקיים מצות ראשית מן המובחר בשלמה.

→ **ומעם** הפרשת ראשית לה' ידוע כי בזה נותן שבת והודאה לה' רמז שהוא ראשון ואין ראשית לראשיתו לכן כל ראשית לה' וזה טעם בכור אדם ובכור בהמה וראשית הגז ולפי שהוא יתברך ראשון ואחרון לכך מפרישין מן הקמה ג"כ אחרי הקמה לה'. דהיינו פאת השדה

ומן הדגן תרוש ויצהר מדה האחרונה דהיינו המעשרות דהיה הוא אחרון במספר דמשם ואילך המספר חוזר לתחילתו ולהכי אסור להפריש מעשר קודם לתרומה כיון שהן רמז לו יתברך שמו שהוא ראשון והוא אחרון ואפשר היינו נמי טעמא שצריך לשייר פת על שלחנו לברך עליו ברכת המזון ברכה אחרונה כשם שמברכין עליו בראשונה שכל זה הוא רמז לו יתברך שהוא ראשון ואחרון דהיינו דא"ל רב אשי מאחר דחכימיתו כולי האי וידעיתו טעם גדול זה דבעינן למשרי המוציא מהיכא דקדים בישולא דוקא רמז לו יתברך שהוא ראשון ומבלעדיו אין אלהים אם כן מאי טעמא פלחיתו לעבודת וכוכבים ומזלות.

וביון דפרוסת המוציא היא חלקו יתברך לכך כתב הב"י ס"ס קס"ז בשם הכלבו דנהגו כל ישראל שלא להאכיל בהמה חיה ועוף ולא עובד כוכבים ומזלות מחתיכה שנוגעת בה חתיכת המוציא וב"י כתב דאין לדבר סמך כלל ולפי מה שפירשתי ראוי ונכון הוא.

ומהאי טעמא נראה מה שצריך ליתן עשר אצבעות על הפת בשעת ברכת המוציא הוא נגד עשר הפרשות שמפרישין ממנו לשם ה' ביכורים לקט שכחה ופאה תרומה מעשר ראשון מעשר עני חלת האור חלת הכהן ופרוסת המוציא כדפירשתי. וטעם עשר הפרשות נגד עשר ספירות. וגם עשר אצבעות הן נגד עשר ספירות כמו שכתב בספר יצירה.

ועוד טעם אחר נראה מה שצריך האדם לבצוע על ככר שלם דוקא לפי ששלחנו של אדם דומה למזבח כמ"ש

חז"ל שמכפר עליו כאלו הקריב קרבן על המזבח וידוע שכל מעשה המזבח הוצרך להיות שלם בתכלית השלמות המזבח שנאמר אבנים שלמות הקרבן שמקריבין עליו מום פוסל בו ואפילו כהן המקריב הוצרך להיות תמים בלא מום לכך גם הלחם שאדם בוצע עליו כיון דלחם עיקר סעודה היא ודמיא לקרבן הנקרב על גבי המזבח צריך להיות שלם ולא פגום וחסר ונראה דלכך הקפידו חכמים ואמרו שגם הכוס שמברכין בו על המזון צריך להיות שלם וכך היין שבתוכו צריך שלא יהיה פגום וצריך להיות מלא על כל גדותיו דכיון דדמיא למזבח צריך להיות הכל בשלמות דומיא דמעשה המזבח. L

מפני מה זכה אחאב למלכות עשרים ושתים שנה מפני שביכר את התורה שניתנה בעשרים ושתים אותיות. רמז לדבר בי מלכים ימלוכו ב"י בגימטריא אחאב.

שנאמר ויאמר ה' מי יפתה את אחאב וגו'. לפי שעונותיו וזכותיו שקולין היו לכך כתיב ברישא דקרא וכל צבא השמים עומד עליו מימינו ומשמאלו ואמרו חכמים אלו מיימינים לזכות ואלו משמאילים לחובה דהוה ליה פנים לכאן ולכאן כיון דשקול היה ואמר הקדוש ברוך הוא מי יפתה את אחאב כלומר מי יוכל למצוא בתוך עונותיו עון חמור שיכריע את הכף לחובה ועל ידי כן תהיה היכולת בידו לפתותו שיעלה ויפול ברמות גלעד ויאמר זה בכה בעבירת פלונית וזה אומר בכה בעבירה פלונית ויצא הרוח ויעמוד לפני ה' ויאמר אני אפתנו פי' בעבירה שעשה בי שהרג אותי אפתנו ויאמר תפתה וגם תוכל דשפיכות דמים חמורה מאוד לכך היא מכרעת

והיכולת בידך לפח והיינו דאמר ליה מה שכתב הרמב"ם רוצח ולפי שנהרג שקר נהרג גם הו ק"ג ע"א **שעש**

מפני מדת הדין. א מקום סחר לבעלי מדת הדין כדאיתא אדם מתחת כנפיה של הקב"ה שהיא החיות כדי לקבל ב הדין שאני מנשה הרבה בגלוי עד דל לקבלו משם והוצו כדי לקבלו כדאו העולם הזה נכרא ב מ"ט תליא כרעיה מעיילינא ליה ולעי מילתא כדאמר ר"י מסייע

בת מספרי לשון רע סיפא דקר ועוד נראה דכל לבטלה נקרא רע יהודה רע כמ"ש ד ומספר לשון הרע דמי דברית הלשו לעומת זה הן כמ" אל תתן את פיך ל איהו נמי

מקום שמחתבין בו את הדין דו דין והלכה המסופק וחותרבין שם בלי

מנכבת דרך ארץ רבה פרק ששי

וארבעים של חמשים ששנונו, הן רבי יהושע וספר דברים לפני חמשים מה שהיה בשעתו אומרים: לוקים לא יראו אדם קפוח בתוך סעודתו. מעשה כהן הוקם מעשה סעודה לאדם א' ומה עני ועבד על פניהם, ואמר אשה או צורך להננות היום ואין לו פנימה כלום, נמלה אשה כל הסעודה והנהגה לו, ואחרי כן עשה אחרת ומכילה אלפס אחר ובמקרה והנהגה לפניהם: אחר לה בתי מבני מה לא הבאת לנו מיד, [א] שהו לו כל העששים, אחר לה בתי אף אני לא דתני אחר לקח חובה אלא לקח נכות, שכל העששים אעשוהו לא עשית אלא לשם שמים: [ב] מנהיגן פיהם ממעשה אלפס ואין מנהיגן פיהם ממעשה קדושה, [ג] מעשה ברי יהושע שנתארה אצל אלמנה את היתה לפניו מעשה אלפס, אבל ולא היתה פיהם, פעם שנה אכל ולא הנהגה פיהם, פעם שישית הקפיתו מלח, ובין ששעמו רבי יהושע משך דיו מבני ואכל פתו ריקן אשה לו מבני מה [ד] מעשה בגרסין הללו, אחר לה כבר מעשה מבני, אשה לו מעשה אהם מעשה [ה] מעשה בפת ובגרסין, מבאן אחר רבי יהושע מוכי לא נמנה אדם אלא אשה זו והנהגה והנהגה, [ו] תנוקת אבי ארז, פעם אחר דית, מהך רבי יהושע בשרה ובמאן רובה ארת, אשה לו מבני מה ארת מהך בשרה, אחר לה כהן רבי אבי מהך, אשה לו [א] והיא דרך שכבשותו כמבואר: [ב] מעשה אהרן שנתן אתו, פעם אחר היה רבי יהושע עומד בדרך, ונמלה תנוקת אהרן ששה חשב בין שני דברים, אחר לו בני באות דרך אבנם לעיר, או ביה או ביה, אחר לו דתי שישתלפן, וזו אחרת וקצרה וזו קצרה ואחרת, בין שהגיע להמה של עיר, מצא ננות ופירשם שכן מספיק אותה נמנה לאחוריו, והיא אחר תנוקת שישם בסקפו, אחר לו בני מבני מה עקבת [א], לא [ב] כך ארת לו שבה הדרך אבנם כשיהיה מעשה ארת, אחר לו בני רבי חכם גדול אהרן וזו ארת וזו ארת המבואר [ג], הן רבי יהושע ושקין על ראשו, ואחר אשירים ישראל שכולם בבתים מגדלים ועד קטנים: [ד] כיצד מרקין לפני הבה, [ה] אשירים בבת הבתים שהיו, וזו ארת אשירים ביה נמנה והסודה, אחר לקח ב"ש למה לדברים אפי' היתה או כסא אחר לו ביה נמנה הסודה, והנהגה אשה [ישעיהו] מדבר שפר תרמק אחר לקח ביה ל"ש לקח מן השקן וקצרה מן השקן וישתנו בענין או ימנו בענין, והיא אשה וישתנו בענין, מבאן אשיר הבתים תהא קצרה על אדם מעורבת עם הכהן: [ו] לא [ה] אשיר אדם את המכה במקום אחר אלא במקום הקשה, ולא יאחר אדם כביצה פסחה בירוי, ואם עושה כן היה זה רשען ורשען [ו] ולא יאחר אדם כוסו בבת אהרן, ואם שרת דתי זה נרשע ורשען, ובמקרה וישתנו, שנים מדרך ארץ, שלשה מבני חרות: [ז] ולא יאכל שום ובעל מלאש, אלא כעליו, ואם אכל היה זה רשען ורשען, ולא ישתה שתי כוסות ויכרז ברבת המון מבני שרואה מנרשו:

פרק שמיני

הנכנס לבית אל יאמר להם תנו לו ואוכל עד שיאמרו לו הם אכלו, כמנהגו את חמם ששה וששה, ובמקרה וישתנו, מבאן שאלה פעמים, ובמקרה ד', ארז יהודה ב"ר אבם בשבילי, אבל כיום ששעודת ששה כל ארצו וששעודת, לא יאמר אדם לחבירו בא ואכלו מה שהאכלתי שני דרך הרבות, ובמקרה ד' [א] הולקין את אפסדתי לפסאלי שלהן, [ב] לא ישתה אדם חבירו בבת של יין ויקח על פיה ששן שני דרך היתה, [ג] ומעשה באים אחר ששעה בשעת לבנו, כהן שכמו בני חרות והכבו לבוא [ד] יין, את ארת החבית ששאלתי [ה] ששן ונתק את עצמו ופת, מבאן אחר חמשים אל ישתה אדם לחבירו ארת של יין ויקח על פיה ששן שני דרך היתה, לא יאמר אדם לחבירו מול ששן ספק דיקס מבני [ו] ששהגו טוב חנם, ולא יסיר אדם בחבירו לפעוד וידוע שני שאינו טעק, אלא ירבה לו בתקרבות וידוע שני שאינו טעק, לא ישתה אדם יין [ג] וישן לשם הש ששה דרך נול, היה משקה יין להכרים, אל יאמר לקח סלק [ד] את ותרמו לה ששה דרך חול, [ה] היה עמד בשוק אצל חבירו ונתבאר, [ו] לא יאמר להם בכמה לבית זה, והוא אחר ורעה ליקח, ששעודת מעוהו של מוכר:

פרק תשיעי

לא ישתה אדם פניהם על גבי הקעה, ולא יקח אדם כפרושה את הקעה הרות לקח אדם פרוזין [א] אפילו על גבי השולחן מבני ששה משה דעת על גבי שולחן [ב] אבל מקה אדם קעה כפרושה ולא ינה אדם פרוזין וישת על גבי שולחן מבני [כ] שרואו כפרושה דעתו של חבירו, ולא ישתך אדם כפרושה וחבירו את הקעה, וכן לא ישתך אדם כפרושה ונתבאר לחבירו, לפי שאין דעת הכהן ששה, [ג] ולא ישתה כן חמם ויחבנה לחבירו מבני ומבני, אחר לו מבני רביע ששה לו אכמתי אצל אדם אחר ויבטחו לו כוס יין רביע קבא מול ושתה, שוב נתן לו כוס אחר ויבטחו אחר יין רביע קבא מול ושתה אחר לו כן עזאי [קעקאי] עד בתי ארת שבת כוסות [כ] כשעשתי: שום מעשה ברבי קעבא שנתארה אצל אדם אחר, נמלה הנהגה הנ"ל:

- [א] [ב] [ג] [ד] [ה] [ו] [ז] [ח] [ט] [י] [יא] [יב] [יג] [יד] [טו] [טז] [יז] [יח] [יט] [כ]
- [כא] [כב] [כג] [כד] [כה] [כו] [כז] [כח] [כט] [ל]
- [לא] [לב] [לג] [לד] [לה] [לו] [לז] [לח] [לט] [לך] [לם] [לנ]
- [מ] [מא] [מב] [מג] [מד] [מה] [מו] [מז] [מח] [מט] [מך] [מם] [מן]

וארבעים של חמשים ששנונו, הן רבי יהושע וספר דברים לפני חמשים מה שהיה בשעתו אומרים: לוקים לא יראו אדם קפוח בתוך סעודתו. מעשה כהן הוקם מעשה סעודה לאדם א' ומה עני ועבד על פניהם, ואמר אשה או צורך להננות היום ואין לו פנימה כלום, נמלה אשה כל הסעודה והנהגה לו, ואחרי כן עשה אחרת ומכילה אלפס אחר ובמקרה והנהגה לפניהם: אחר לה בתי מבני מה לא הבאת לנו מיד, [א] שהו לו כל העששים, אחר לה בתי אף אני לא דתני אחר לקח חובה אלא לקח נכות, שכל העששים אעשוהו לא עשית אלא לשם שמים: [ב] מנהיגן פיהם ממעשה אלפס ואין מנהיגן פיהם ממעשה קדושה, [ג] מעשה ברי יהושע שנתארה אצל אלמנה את היתה לפניו מעשה אלפס, אבל ולא היתה פיהם, פעם שנה אכל ולא הנהגה פיהם, פעם שישית הקפיתו מלח, ובין ששעמו רבי יהושע משך דיו מבני ואכל פתו ריקן אשה לו מבני מה [ד] מעשה בגרסין הללו, אחר לה כבר מעשה מבני, אשה לו מעשה אהם מעשה [ה] מעשה בפת ובגרסין, מבאן אחר רבי יהושע מוכי לא נמנה אדם אלא אשה זו והנהגה והנהגה, [ו] תנוקת אבי ארז, פעם אחר דית, מהך רבי יהושע בשרה ובמאן רובה ארת, אשה לו מבני מה ארת מהך בשרה, אחר לה כהן רבי אבי מהך, אשה לו [א] והיא דרך שכבשותו כמבואר: [ב] מעשה אהרן שנתן אתו, פעם אחר היה רבי יהושע עומד בדרך, ונמלה תנוקת אהרן ששה חשב בין שני דברים, אחר לו בני באות דרך אבנם לעיר, או ביה או ביה, אחר לו דתי שישתלפן, וזו אחרת וקצרה וזו קצרה ואחרת, בין שהגיע להמה של עיר, מצא ננות ופירשם שכן מספיק אותה נמנה לאחוריו, והיא אחר תנוקת שישם בסקפו, אחר לו בני מבני מה עקבת [א], לא [ב] כך ארת לו שבה הדרך אבנם כשיהיה מעשה ארת, אחר לו בני רבי חכם גדול אהרן וזו ארת וזו ארת המבואר [ג], הן רבי יהושע ושקין על ראשו, ואחר אשירים ישראל שכולם בבתים מגדלים ועד קטנים: [ד] כיצד מרקין לפני הבה, [ה] אשירים בבת הבתים שהיו, וזו ארת אשירים ביה נמנה והסודה, אחר לקח ב"ש למה לדברים אפי' היתה או כסא אחר לו ביה נמנה הסודה, והנהגה אשה [ישעיהו] מדבר שפר תרמק אחר לקח ביה ל"ש לקח מן השקן וקצרה מן השקן וישתנו בענין או ימנו בענין, והיא אשה וישתנו בענין, מבאן אשיר הבתים תהא קצרה על אדם מעורבת עם הכהן: [ו] לא [ה] אשיר אדם את המכה במקום אחר אלא במקום הקשה, ולא יאחר אדם כביצה פסחה בירוי, ואם עושה כן היה זה רשען ורשען [ו] ולא יאחר אדם כוסו בבת אהרן, ואם שרת דתי זה נרשע ורשען, ובמקרה וישתנו, שנים מדרך ארץ, שלשה מבני חרות: [ז] ולא יאכל שום ובעל מלאש, אלא כעליו, ואם אכל היה זה רשען ורשען, ולא ישתה שתי כוסות ויכרז ברבת המון מבני שרואה מנרשו:

פרק שביעי

שנים שהיו וישתנו על פניהם אחר, [ח] התורל שבחן שולה יד תהא, ואחר להן הן, ואם ששה [ח] זה הן נרשע, ומעשה ב"רע ששעה מעוה להיבאו לפניהם שני כששלין אחר נא ואחר ששעודת, בתקלה הביאו לפניהם נא, הקעה שבחן אהרן את הקעה בירוי ארת וישתנו בירוי ארת, לא בא אחריו משך דיו מבני ואכל פתו ריקן, והכש שבחן אהרן את הקעה בירוי ארת וישתנו בשנינו, אחר לו רביע לא כך בני, אלא הנה עקבך נמלה הנ"ל:

- [א] [ב] [ג] [ד] [ה] [ו] [ז] [ח] [ט] [י] [יא] [יב] [יג] [יד] [טו] [טז] [יז] [יח] [יט] [כ]
- [כא] [כב] [כג] [כד] [כה] [כו] [כז] [כח] [כט] [ל]
- [לא] [לב] [לג] [לד] [לה] [לו] [לז] [לח] [לט] [לך] [לם] [לנ]
- [מ] [מא] [מב] [מג] [מד] [מה] [מו] [מז] [מח] [מט] [מך] [מם] [מן]

הנהגה כשעשתי פרק ה' על ששה חמם, ורענו על המלה

תורה

פרק שביעי
הנהגה כשעשתי פרק ה' על ששה חמם, ורענו על המלה

פרק שמיני

הנהגה כשעשתי פרק ה' על ששה חמם, ורענו על המלה

פרק תשיעי

הנהגה כשעשתי פרק ה' על ששה חמם, ורענו על המלה

וארבעים של חמשים ששנונו, הן רבי יהושע וספר דברים לפני חמשים מה שהיה בשעתו אומרים: לוקים לא יראו אדם קפוח בתוך סעודתו. מעשה כהן הוקם מעשה סעודה לאדם א' ומה עני ועבד על פניהם, ואמר אשה או צורך להננות היום ואין לו פנימה כלום, נמלה אשה כל הסעודה והנהגה לו, ואחרי כן עשה אחרת ומכילה אלפס אחר ובמקרה והנהגה לפניהם: אחר לה בתי מבני מה לא הבאת לנו מיד, [א] שהו לו כל העששים, אחר לה בתי אף אני לא דתני אחר לקח חובה אלא לקח נכות, שכל העששים אעשוהו לא עשית אלא לשם שמים: [ב] מנהיגן פיהם ממעשה אלפס ואין מנהיגן פיהם ממעשה קדושה, [ג] מעשה ברי יהושע שנתארה אצל אלמנה את היתה לפניו מעשה אלפס, אבל ולא היתה פיהם, פעם שנה אכל ולא הנהגה פיהם, פעם שישית הקפיתו מלח, ובין ששעמו רבי יהושע משך דיו מבני ואכל פתו ריקן אשה לו מבני מה [ד] מעשה בגרסין הללו, אחר לה כבר מעשה מבני, אשה לו מעשה אהם מעשה [ה] מעשה בפת ובגרסין, מבאן אחר רבי יהושע מוכי לא נמנה אדם אלא אשה זו והנהגה והנהגה, [ו] תנוקת אבי ארז, פעם אחר דית, מהך רבי יהושע בשרה ובמאן רובה ארת, אשה לו מבני מה ארת מהך בשרה, אחר לה כהן רבי אבי מהך, אשה לו [א] והיא דרך שכבשותו כמבואר: [ב] מעשה אהרן שנתן אתו, פעם אחר היה רבי יהושע עומד בדרך, ונמלה תנוקת אהרן ששה חשב בין שני דברים, אחר לו בני באות דרך אבנם לעיר, או ביה או ביה, אחר לו דתי שישתלפן, וזו אחרת וקצרה וזו קצרה ואחרת, בין שהגיע להמה של עיר, מצא ננות ופירשם שכן מספיק אותה נמנה לאחוריו, והיא אחר תנוקת שישם בסקפו, אחר לו בני מבני מה עקבת [א], לא [ב] כך ארת לו שבה הדרך אבנם כשיהיה מעשה ארת, אחר לו בני רבי חכם גדול אהרן וזו ארת וזו ארת המבואר [ג], הן רבי יהושע ושקין על ראשו, ואחר אשירים ישראל שכולם בבתים מגדלים ועד קטנים: [ד] כיצד מרקין לפני הבה, [ה] אשירים בבת הבתים שהיו, וזו ארת אשירים ביה נמנה והסודה, אחר לקח ב"ש למה לדברים אפי' היתה או כסא אחר לו ביה נמנה הסודה, והנהגה אשה [ישעיהו] מדבר שפר תרמק אחר לקח ביה ל"ש לקח מן השקן וקצרה מן השקן וישתנו בענין או ימנו בענין, והיא אשה וישתנו בענין, מבאן אשיר הבתים תהא קצרה על אדם מעורבת עם הכהן: [ו] לא [ה] אשיר אדם את המכה במקום אחר אלא במקום הקשה, ולא יאחר אדם כביצה פסחה בירוי, ואם עושה כן היה זה רשען ורשען [ו] ולא יאחר אדם כוסו בבת אהרן, ואם שרת דתי זה נרשע ורשען, ובמקרה וישתנו, שנים מדרך ארץ, שלשה מבני חרות: [ז] ולא יאכל שום ובעל מלאש, אלא כעליו, ואם אכל היה זה רשען ורשען, ולא ישתה שתי כוסות ויכרז ברבת המון מבני שרואה מנרשו:

וארבעים של חמשים ששנונו, הן רבי יהושע וספר דברים לפני חמשים מה שהיה בשעתו אומרים: לוקים לא יראו אדם קפוח בתוך סעודתו. מעשה כהן הוקם מעשה סעודה לאדם א' ומה עני ועבד על פניהם, ואמר אשה או צורך להננות היום ואין לו פנימה כלום, נמלה אשה כל הסעודה והנהגה לו, ואחרי כן עשה אחרת ומכילה אלפס אחר ובמקרה והנהגה לפניהם: אחר לה בתי מבני מה לא הבאת לנו מיד, [א] שהו לו כל העששים, אחר לה בתי אף אני לא דתני אחר לקח חובה אלא לקח נכות, שכל העששים אעשוהו לא עשית אלא לשם שמים: [ב] מנהיגן פיהם ממעשה אלפס ואין מנהיגן פיהם ממעשה קדושה, [ג] מעשה ברי יהושע שנתארה אצל אלמנה את היתה לפניו מעשה אלפס, אבל ולא היתה פיהם, פעם שנה אכל ולא הנהגה פיהם, פעם שישית הקפיתו מלח, ובין ששעמו רבי יהושע משך דיו מבני ואכל פתו ריקן אשה לו מבני מה [ד] מעשה בגרסין הללו, אחר לה כבר מעשה מבני, אשה לו מעשה אהם מעשה [ה] מעשה בפת ובגרסין, מבאן אחר רבי יהושע מוכי לא נמנה אדם אלא אשה זו והנהגה והנהגה, [ו] תנוקת אבי ארז, פעם אחר דית, מהך רבי יהושע בשרה ובמאן רובה ארת, אשה לו מבני מה ארת מהך בשרה, אחר לה כהן רבי אבי מהך, אשה לו [א] והיא דרך שכבשותו כמבואר: [ב] מעשה אהרן שנתן אתו, פעם אחר היה רבי יהושע עומד בדרך, ונמלה תנוקת אהרן ששה חשב בין שני דברים, אחר לו בני באות דרך אבנם לעיר, או ביה או ביה, אחר לו דתי שישתלפן, וזו אחרת וקצרה וזו קצרה ואחרת, בין שהגיע להמה של עיר, מצא ננות ופירשם שכן מספיק אותה נמנה לאחוריו, והיא אחר תנוקת שישם בסקפו, אחר לו בני מבני מה עקבת [א], לא [ב] כך ארת לו שבה הדרך אבנם כשיהיה מעשה ארת, אחר לו בני רבי חכם גדול אהרן וזו ארת וזו ארת המבואר [ג], הן רבי יהושע ושקין על ראשו, ואחר אשירים ישראל שכולם בבתים מגדלים ועד קטנים: [ד] כיצד מרקין לפני הבה, [ה] אשירים בבת הבתים שהיו, וזו ארת אשירים ביה נמנה והסודה, אחר לקח ב"ש למה לדברים אפי' היתה או כסא אחר לו ביה נמנה הסודה, והנהגה אשה [ישעיהו] מדבר שפר תרמק אחר לקח ביה ל"ש לקח מן השקן וקצרה מן השקן וישתנו בענין או ימנו בענין, והיא אשה וישתנו בענין, מבאן אשיר הבתים תהא קצרה על אדם מעורבת עם הכהן: [ו] לא [ה] אשיר אדם את המכה במקום אחר אלא במקום הקשה, ולא יאחר אדם כביצה פסחה בירוי, ואם עושה כן היה זה רשען ורשען [ו] ולא יאחר אדם כוסו בבת אהרן, ואם שרת דתי זה נרשע ורשען, ובמקרה וישתנו, שנים מדרך ארץ, שלשה מבני חרות: [ז] ולא יאכל שום ובעל מלאש, אלא כעליו, ואם אכל היה זה רשען ורשען, ולא ישתה שתי כוסות ויכרז ברבת המון מבני שרואה מנרשו:

לעשות לחזק גם זמנים ראשונים (א): גרסינן בפרק ערבי פסחים: (פסחים קטו:) נטל ידיו בטיבול ראשון נטל ידיו בטיבול שני משום דכיון דבעי למימר אנדחא והלילה דילמא אסתי אסתי לדעתיה ונגע וגבי נטל ידיו לא יקדש משמע בגמרא (שם קו:) ללא הוא קידוש היסח הדעת כיון שענתו לאכול וכתב המרדכי (לא פ"ג) שהוא הדין להצלה ללא הוא היסח הדעת כיון שענתו לאכול מיד:

סימן קסז

פרשי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] מאיזה מקום בוצע: אם חותך קודם ברכה: שיעור הפרוסה: [ב] נוסח הברכה ומנין תיבותיה: [ד] טעם למה צריך ליתן שתי ידיו על הפת: [ה] אימתי לא יבצע עד שיביאו לפניו מלה או לפת: [ו] אם סח בין ברכה לאכילה אימתי צריך לחזור ולברך: אסור לאכול קודם שיתן מאכל לבהמתו: [ז-ט] אם שכח ולא בירך המוציא או אם הוא מסופק: [י] אם בירך ברכה אחרת במקום המוציא אימתי יצא: [יא] אימתי אחר מברך לכולם: [יב] מי בוצע: [יג] אימתי אין המסובין רשאים לטעום עד שיטעום הברוצע ואימתי רשאים: [יד] אינו בוצע עד שיכלה אמן מפי רוב העונים: [טו] הברוצע פושט ידו תחלה לקערה ואם בא לחלוק בכבוד למי שגדול ממנו: [טז] מי שאינו אוכל אימתי רשאי לברך המוציא להוציא האוכלים:

קסז פרשי רמזי דינים החוזשים המבוארים בזה הסימן

[א] בשבת מברך ברכת המוציא קודם שיחתוך: אימתי אומר ברשות מורי ואימתי אומר סברי מורי ומה עונין אחריו: [ב] אין לברך המוציא קודם שיתפוש הלחם: [ג] טעם למה נהגו לבצוע על המלה: [ד-ו] ראובן היה נוטל ידיו וברך יעקב המוציא ואחר כך נגב ראובן ידיו וברך על נטילת ידים לא היו הפסק: אכל הברוצע מעט והסיתו המסובין דעתם קודם שיאכלו אם צריכין לחזור ולברך: היה לפניו פת שאינה צריכה ליפתן ובירך ואמר הביאו ליפתן אי היה הפסק: היה לפניו ליפתן אחד ואמר הביאו אחר אי היה הפסק: [ז] היו רוכבין ואמרו נאכל אם מצטרפין: [ח] אם לא קבעו מקום ונתכוין המברך להוציאם: [ט] אם יכול להוציא את חברו בשבת מברכת המוציא או ברכת היין אע"פ שאינו אוכל עמו: אם יש ליהרר שלא להאכיל היה או עוף או גוי מחתיכה שנוגעת בה חתיכה המוציא: [י] הברוצע אם הוא נותן פרוסה ביד האוכל: [יא] אם צריך לאכול פרוסה המוציא קודם שיאכל פת אחר:

א ויבצע ממקום היפה שבפת במקום שנאפה היטב. ויחתוך פרוסת הבציעה ויניחנה מחוברת לפת ויתחיל לברך ואחר שישיים הברכה יפרידנה

למישרא המוציא מהיכא דגמר צישולא פירוש שנאפה היטב ואית דגרסי במקום [דקריס] צישולא דריפתא פירוש ממקום שנקרמין פניה של פת בתור ואית דגרסי דקריס צישולא שהוא מקום היפה שצפת והו שכתב רבינו תרתי ויצע ממקום היפה שצפת במקום שנאפה היטב ונראה דהיינו מלמעלה או מסביבות הפת מה שאין כן צשוליו צפת דידן שנצק צו האפר וצריך לגרור ולחתוך כדי קליפה למטה כדי שיצנע ממקום היפה ומה שפירש רש"י או משוליו היינו צפת שלהן שהיה יפה צשוליו כמו מלמעלה ומהר"ס היה חומך חתך אחד משני צדדין למעלה ולמטה לצאת ידי שניהם וכן נוהגין:

א ויבצע במקום היפה שבפת במקום שנאפה היטב. צפרק חלק [פסהדרין קכ:] אמרינן דבעי למישרא המוציא מהיכא דקריס צישולא ופירש רש"י מהיכא דקריס צישולא דריפתא ממקום שנקרמין פניה של פת בתור דהיינו מלמעלה או מסביבות הפת או משוליו אבל צאמצע לא שאם הביאו לפניו פרוסה של לחם לא יהא צוע ומברך אלא משוליו הפת ולא מאמצעיתו לישנא אחרניא מהיכא דקריס כלומר מהיכא לישנא אחרניא מהיכא דגמר צישולא ממקום שהלחם אפוי הרבה ולא מאותו מקום שקורין צשול וראשון נראה עכ"ל. ודברי רבינו נראים שהם כלשון אחרון וכן נראה מדברי הרמב"ם שכתב צ"ו מהלכות ברכות (ה"ג) ואינו צוע אלא ממקום שישל יפה יפה. ובמסכת דרך ארץ (וועט פ"ד) (רנה סוף פ"ו) תיבא לא יפרוס אדם המוציא ממקום הרך אלא ממקום הקשה. והגהות מיימוניות כתבו בצפרק הנזכר (אות ג) בשם ספר המצות שיש לצנוע מלד התחתון של פת ששם מתגשל תחלה כי שם נצק תחלה וכן נוהגים בצרפת אבל באשכנז נוהגים לצנוע מלד העליון כי אומרים ששם מתגשל תחלה והר"ס היה חומך חתך אחד משני צדדין לצאת ידי שניהם ע"כ (א): ויחתוך פרוסת הבציעה ויניחנה מחוברת לפת וכו'. בצפרק כ"ל מצרכין (גט.) אמר רב חייא בר אשי פת הצנומה בקערה מצרכין עליה המוציא ופליגא דרבי חייא דא"ר חייא צריך שחלה ברכה עם הפת כלומר צריך שחלה ברכה המוציא עם פריסת הפרוסה מן הפת והאי פרוס ועומד הוא דרכי משה

קסז (א) וצריך עיון מאי אולמייהו דדברי ירושלמי שהביאו ראיה ממנו מדברי תלמוד שלנו פרק אלו דברים שאמרו שם (נב:) תיכף לנטילה סעודה וברושלמי שם (פ"ה ה"ב) אין נטילת ידים אלא סמוך לברכה וכן הוא לקמן סימן רע"א דאין להפסיק. וכתבו התוספות פרק ואלו נאמרין (סוטה לט. ד"ה כל בהן) דאם שהה כדי מהלך כ"ב אמות שוב לא מיקרי תכיפה ועיין לקמן סימן קפ"א (דרכי משה הר"ף) דבגמרא איתא ולית הלכתא ככל הני שמעתתא פירוש הנזכרים לעיל דהיינו סילוק שלחן וגמר אכילה שיאסרו לאכול. אלא כי הא דאמר רב חייא בר אשי אמר רב ג' תכיפות הו ונוכל לפרש ג' תכיפות הו

לעשות לחזק גם זמנים ראשונים (א): גרסינן בפרק ערבי פסחים: (פסחים קטו:) נטל ידיו בטיבול ראשון נטל ידיו בטיבול שני משום דכיון דבעי למימר אנדחא והלילה דילמא אסתי אסתי לדעתיה ונגע וגבי נטל ידיו לא יקדש משמע בגמרא (שם קו:) ללא הוא קידוש היסח הדעת כיון שענתו לאכול וכתב המרדכי (לא פ"ג) שהוא הדין להצלה ללא הוא היסח הדעת כיון שענתו לאכול מיד:

פשוט:

קסז א ויבצע במקום היפה שבפת במקום שנאפה היטב. הכי איתא בצפרק חלק דבעי

למישרא המוציא מהיכא דגמר צישולא פירוש שנאפה היטב ואית דגרסי במקום [דקריס] צישולא דריפתא פירוש ממקום שנקרמין פניה של פת בתור ואית דגרסי דקריס צישולא שהוא מקום היפה שצפת והו שכתב רבינו תרתי ויצע ממקום היפה שצפת במקום שנאפה היטב ונראה דהיינו מלמעלה או מסביבות הפת מה שאין כן צשוליו צפת דידן שנצק צו האפר וצריך לגרור ולחתוך כדי קליפה למטה כדי שיצנע ממקום היפה ומה שפירש רש"י או משוליו היינו צפת שלהן שהיה יפה צשוליו כמו מלמעלה ומהר"ס היה חומך חתך אחד משני צדדין למעלה ולמטה לצאת ידי שניהם וכן נוהגין:

קסז (א) וצריך עיון מאי אולמייהו דדברי ירושלמי שהביאו ראיה ממנו מדברי תלמוד שלנו פרק אלו דברים שאמרו שם (נב:) תיכף לנטילה סעודה וברושלמי שם (פ"ה ה"ב) אין נטילת ידים אלא סמוך לברכה וכן הוא לקמן סימן רע"א דאין להפסיק. וכתבו התוספות פרק ואלו נאמרין (סוטה לט. ד"ה כל בהן) דאם שהה כדי מהלך כ"ב אמות שוב לא מיקרי תכיפה ועיין לקמן סימן קפ"א (דרכי משה הר"ף) דבגמרא איתא ולית הלכתא ככל הני שמעתתא פירוש הנזכרים לעיל דהיינו סילוק שלחן וגמר אכילה שיאסרו לאכול. אלא כי הא דאמר רב חייא בר אשי אמר רב ג' תכיפות הו ונוכל לפרש ג' תכיפות הו

קסז (א) וז"ל אור זרוע (ח"א סי' קמג) שמעתי מפרשים דהיינו כנגד המתבקע כי מחמת שבוה הצד התחיל לאפות ונדחקה העיסה עד שמתבקע כנגדו ומה שהקפידו לבצוע במקום שנאפה תחלה משום דיש גורסין כן בגמרא פרק חלק מהיכא דקריס בישולא ויש מפרשים שנאפה יפה והוא דעת רבינו:

הארץ אות ב) איזה מיקרי תיכף: (א) וז"ל אור זרוע (ח"א סי' קמג) שמעתי מפרשים דהיינו כנגד המתבקע כי מחמת שבוה הצד התחיל לאפות ונדחקה העיסה עד שמתבקע כנגדו ומה שהקפידו לבצוע במקום שנאפה תחלה משום דיש גורסין כן בגמרא פרק חלק מהיכא דקריס בישולא ויש מפרשים שנאפה יפה והוא דעת רבינו:

מחכיפת סמיכה לשחיטה דאמרינן בפרק כל הפסולים (נבאים לג.) כל הסמיכות שהיו שם קורא אני בהן תיכף לסמיכה שחיטה חוץ מזו שהיתה בשער נגמר שאין מצורע יכול ליכנס שם. אלמא כדי מהלך משער ונגמר

קסז (א) וז"ל אור זרוע (ח"א סי' קמג) שמעתי מפרשים דהיינו כנגד המתבקע כי מחמת שבוה הצד התחיל לאפות ונדחקה העיסה עד שמתבקע כנגדו ומה שהקפידו לבצוע במקום שנאפה תחלה משום דיש גורסין כן בגמרא פרק חלק מהיכא דקריס בישולא ויש מפרשים שנאפה יפה והוא דעת רבינו:

הארץ אות ב) איזה מיקרי תיכף: (א) וז"ל אור זרוע (ח"א סי' קמג) שמעתי מפרשים דהיינו כנגד המתבקע כי מחמת שבוה הצד התחיל לאפות ונדחקה העיסה עד שמתבקע כנגדו ומה שהקפידו לבצוע במקום שנאפה תחלה משום דיש גורסין כן בגמרא פרק חלק מהיכא דקריס בישולא ויש מפרשים שנאפה יפה והוא דעת רבינו:

מחכיפת סמיכה לשחיטה דאמרינן בפרק כל הפסולים (נבאים לג.) כל הסמיכות שהיו שם קורא אני בהן תיכף לסמיכה שחיטה חוץ מזו שהיתה בשער נגמר שאין מצורע יכול ליכנס שם. אלמא כדי מהלך משער ונגמר

אשר אברהם

ועין פרושה בסומן ק"ס וי"ז... דפסקיה, כ"ב אמה הוא ודלי הפסק. ועין ט"ו אות ב' רמז לזה, ועין א"ה רנה, ועין סומן ח' סוף י"ג, נט"ו [ק"ק] י"א ונמ"א אות ו"ז ומה שכתבתי שם. עוד הקשה על הר"ב ב"ד דודלי מרשות לרשות הוא הפסק:

קסו א בסקום. עין מ"א. לגורסא דגמור נשוליה סנהדרין ק"ב ב', וכן דעת הר"מ [מסות ג] והטור סנכ"י [ד"ה ופלט], עין ט"ו [אות א] ב' מה שכתבתי שם. עין מה שאכתוב א"ה ב' אות ב' ב' בצד הפת. עין מ"א. ח"ף על גב דלא כתב הר"ב ויש אומרים, כדומה הרבה. זו זה [ל"ב] [לגורסא] "דקדים" גליל"ת כו', עין מה שכתבתי גמ"ו [אות ב]. ומה שכתב בדרכי משא, לבלויה שמעו פה בטובה, ואין לר"ך כי אם למעלה ומטה, לא דווקא מתבקש. ומה שכתב נכס רש"י, בסנהדרין ק"ב ב', וסיים [מ"א] ופת דין יתחן למעלה, לר"ך ציורה. והנה רש"י שם ד"ה מתיבא "דקדים" נשוליה דהיינו משולו או מלך או למעלה, ופרוסה משולו לא מאלמש. התחיל תחלה וסיים נהד, לשיטתיה שכתב (כ"ח) [כ] א' ד"ה מדונקיס, וחומרם הוא [עין סומן רנ"ד גמ"א אות ב' ו'ו], והלכך פרושה די נשולו ולא מאלמש. הלא למעלה "דקדים" אין לר"ך, כי הוא הלא. ולפי זה פת דין ממחר תחתון המדונק יתחן נשולו א"ה שנתח, כמו שכתבתי גמ"ו [אות ב], יש לנעוט מקום עליון למלך גרמים "דקדים" נשוליה. ועין סומן רנ"ד גמ"א [פ"ק] ט"ו ו"ו, וא"ה שם יעלה. א"ה מה שכתב הר"ב הוא הדין פרושה יש לנעוט "מהלך" שם ח"ף מקום שפרס, רק מיתחן מעלה ומטה, ואין לר"ך לתחן מקום השלם, מה שהלכה [מ"א] מקום לסומן קס"ח אות ה' דלדרכי משה "קדים" נשוליה לר"ך מהלך השלם "קדים" שם טעוט סופה, וכן הוא דרכי משה עם הטורים דפוס גליל, ודרכי משה דפוס פיודזה, גליל"ת וא"ה שם יעלה. "דקדים" גמ"ו, א"ה סמיר עמ"ט ג ויתחן. עין מ"א. ונמ"ו אות ב'. דלכתחילה יש להמקין הצניח ללמלה. ומלת "יראה" אלא

כתב כ"ב אמה הוא הפסק והיטח הדעת. הוא לאו דווקא, כל ששמר ידיו לאו היטח הדעת הוה, אפילו כל היום מתנה שהרית בבסימן קס"ד סעיף א', אלא רלא הוה תיכף;

קסו א בסקום. עין ט"ו. סנהדרין ק"ב ב' ג' גירסאות. [א], מקום דקדים, כד"ש, ובפרוסה מירי, שלא יתחן באמצע. ב', דקדים, בדל"ת, פירש רש"י [ד"ה מתיבא] והיא היא. אבל לפי מה שכתב הגהות מיימוני פרק ו' הלכה ג' אות ג' דקדים מהיכן שמתחיל לאפות, ומשום הכי יש אומרים מקום הדבוק בתנור, ויש אומרים מקום העליון, ומהר"מ חתך בעין טעמך כו', הביאו הכ"י [ד"ה רבנן], ולא היא היא. [ג] ויש גורסים דגמיר בישולא, לאפוקי מאותו מקום בחורן שרך קצת, וכתב הכ"י [שם] שוה דעת הטור והר"מ [מכ"ה שם]. ואמנם בר"מ כתב יפה יפה, כפל, י"ל כפירוש "דקדים" מתחיל, ושם נאפה יפה יפה, ויתחן מצד אחר, ובכפף משנה [דו"ל], ואינו כובע אלא ממקום שנתבשל יפה כו', פרק חלק [מגדרין שם]. בכ"ו עין כן, לומר דכפל הוה לאו דווקא. ובטור כתב במקום היפה שכתב במקום שנאפה היטב, כפל במלות שונות. ופירש הכ"ה [ד"ה רבנן] תרתי קאמר, וכגורסא דקדים בישוליה, דלא כהכ"י דסובר דטור ור"ם דגמיר בישוליה. וא"ה באות ב' יבואר עוד: L (ב) ובפת "דירדן" ב"ו. עין ט"ו. יש בו מקושי ההכנה, וצריך ביאור, כי בזמן התלמוד נמי לא הפת באויר התנור על אסקלה וכדומה, כי אם מודבק בדופן התנור, עין שבת כ' ע"א עד שיקרום פניה התחתון, יע"ש ברש"י ותוספות. אלא דשם ברש"י [ד"ה מדונקיס] ותוספות ד"ה איבעיא להו יש חילוקי דיעות אי פנים המדונקין בתנור נאפה תחלה, או פניה שכנגד האש נאפה תחלה לרש"י וירושלמי נשפת פ"א הלכה ין. ואפשר זה בתנורים שלהם, הא בשלנו מסתבר שהתחתון המדונק לקרקע נאפה תחלה לכולי עלמא, כי אין אש בתנור כירוד. ואפשר דמכל מקום יש ספק, אלא דבסימן רנ"ד אות ב' פירש הט"ז דהר"ב שם [סעיף ה] פוסק כירושלמי דרי אליעזר לקולא, וכתבא קמא תרתי בעינן, וכל שכן בתנורים שלנו דמודבק בקרקע התנור נאפה תחלה כד"ה רבנן [ד"ה רבנן] שיש אפר או סוכין בתחתיו ואין זה יפה כל כך, ולכן יבצע משתיהן יחד, כי למטה נאפה תחלה ולמעלה יפה ונאה. ויש להעמיס זה כדבריו ו"ל, עם שאין לשונו כל כך מכוון, כי קשיא ליה מה שכתב הר"ב ופת "דירדן", מה אריא דין ואדרבה י"ל בפת חילוקי אפיה, שכן לא בשלנו דמסתמא במקום דביקות בקרקע נאפה יפה, אלא כמו שכתבתי דבסימן רנ"ד סובר דלמטה נאפה יפה, ור' אליעזר לקולא אפיק כהנא קמא, א"כ במוציא סגי למטה, רק מטעם הבי"ח. מה שאין כן בשולח אריא התנור, כלומר שאין שם אפר וכדומה, שוין הם, ודי בתחתון לבד. אלא מה שסיים ויש דיעות אי תחתון כו' קשה. והלבוש בסימן רנ"ד סעיף ה' פסק דתחתון המדונק מתבשל אחרון ולפיכך בשבת החמיר עד שיקרום תחתון, ופשטיר"א [סעיף ו] הוסיף עד שיכשל מה שבחוכו זה עיקר, לא תחתון ועליון דתחתון פשיטא גם עליון (מה שאין כן לט"ז חולק רמ"א שם עם הכ"י שם ד"ה ואין) ולמה כתב בהמוציא תחתון ועליון. ובהג"ח שם [כלבוש ריש סימן קסו] דיש אומרים, והא מבואר בסימן רנ"ד דתחתון מתאחר לבלש, וא"כ בשלנו די בעליון, ויפה ג"כ שאין אפר וסוכין. ויצא לנו הדין שנתאפה או מה שקרוין ביגיל או פתעציל או כדומה בתנור, לכאורה יבצע תחתון, דשם נאפה תחלה להט"ז, ויפה ג"כ ולית אפר וסוכין, אלא נהפוך הוא דכהאי גוונא ממחר לאפות מצד עליון כי בקרקעית מונח על מדרה או ירק מעכב אפיה. וכל שכן כפרעציל, שיש אור מצד אחר, ששם ממחר לאפות יתחן, די בעליון * וא"ה בסימן רנ"ד [משפחות זהב] אה ב' אשל אברהם את טו' יבואר עוד וכאן אין להאריך. ובמ"א [אות ב] א"ה יבואר עוד בזה, יע"ש. (ג) וצריך, עין ט"ו. דבסעיף ו' טול ברוך וכדומה לא (הר"י) הפסק כל זמן זה, אלא לכתחלה גם שם אסור, והלכך בשבת יש לזהור, ולא הוה הפסק כדועבר דמי. מה שאין

שם דתאית כרבי, א"כ אפילו שמה ביאה הא ליכא כ"ב אמה. ונראה שודאי למתחילה התבאר אפילו פסיעה (אחת הוי הפסק), אלא דלענין עיניה מפרש תוספות. ולמד תוספות ממה שכתב שם מאי קסבר כו', ולכן פריך אחר שאוקמה כו' יוס' רבי יהודה וקא. ועין הגהות מיימוניות * שם (בימות פ"ו אות ע). ומכל מקום לדינא דברי המ"א נכונים;

ביאור הגר"א

אריך וזוטא פרק ו' שם, בא לפרוס את הכתר כובע ממקום העליון. [כ] [גמ' יבפת דירדן ב"ו. ע"ע מאי שנא דירדן, ודבריו ט"ו [סיף ב] תמוהים: [ג] ויתחן כו'. כפירוש השני שבדש"י שם דקדים משולא כו', ופליגי בזה רש"י [ד"ה מתיבא] ורוב"א [בתוספת ד"ה איבעיא] בשבת כו' א"ה. וירא שמום יצא ידו שניהם: [ד] [עין ויתחן כו'. תוספות דברכות ל"ט ב' ד"ה והלכתא כו'. ופירוש ואח"כ כובע [בתוספת שם] ר"ל שמשבר, אבל התחובה הוא קודם, משום הפסק: [ה] [צריך ב"ו. עין באר הגולה [אות ג] זכר' יהודה [טול] יש פ"ג משנה א:]

לבושי שרד

להספיק אפילו בדערט ולית מוין עם אלא שוין מקום, ומפניה לפניה לא סביב שוין מקום. מה שאין כן אחר דכזה כדמשה אפי' להספיק כלל לר"ך לשנות ח"כף, כמטלר בסומן שאלה זה [סומן קסו] סעיף ו', והוא הדין בשחיטה, משום הכי הוי הלכה מועטת מפניה לפניה נמי הפסק (כמו דיער עעלמח), לכן כתבו שם התוספות דכשה"ך כן נכנס הדין לשחיטה הוי הפסק, ע"ש:

קסו א עין סעיף במקום היפה. זה קרוב לצדו רש"י מהמנה סוף פרשה משפטים [ויש ח"כ סוף קב. ב] חקיש הפגולה מתחר נשולו יפה למטקי (מעט) פת סוף אלא ממקום שהוא מועט, עכ"ל. (ו) שם סעיף ובבת דאדן. לא כה"י [פרש מה חילוק יש בו פת ידיו לדיעהו: (ו) שם ו"א באמצעייתו.

אין וזוטא פרק ו' שם, בא לפרוס את הכתר כובע ממקום העליון. [כ] [גמ' יבפת דירדן ב"ו. ע"ע מאי שנא דירדן, ודבריו ט"ו [סיף ב] תמוהים: [ג] ויתחן כו'. כפירוש השני שבדש"י שם דקדים משולא כו', ופליגי בזה רש"י [ד"ה מתיבא] ורוב"א [בתוספת ד"ה איבעיא] בשבת כו' א"ה. וירא שמום יצא ידו שניהם: [ד] [עין ויתחן כו'. תוספות דברכות ל"ט ב' ד"ה והלכתא כו'. ופירוש ואח"כ כובע [בתוספת שם] ר"ל שמשבר, אבל התחובה הוא קודם, משום הפסק: [ה] [צריך ב"ו. עין באר הגולה [אות ג] זכר' יהודה [טול] יש פ"ג משנה א:]

ביאור הגר"א

אריך וזוטא פרק ו' שם, בא לפרוס את הכתר כובע ממקום העליון. [כ] [גמ' יבפת דירדן ב"ו. ע"ע מאי שנא דירדן, ודבריו ט"ו [סיף ב] תמוהים: [ג] ויתחן כו'. כפירוש השני שבדש"י שם דקדים משולא כו', ופליגי בזה רש"י [ד"ה מתיבא] ורוב"א [בתוספת ד"ה איבעיא] בשבת כו' א"ה. וירא שמום יצא ידו שניהם: [ד] [עין ויתחן כו'. תוספות דברכות ל"ט ב' ד"ה והלכתא כו'. ופירוש ואח"כ כובע [בתוספת שם] ר"ל שמשבר, אבל התחובה הוא קודם, משום הפסק: [ה] [צריך ב"ו. עין באר הגולה [אות ג] זכר' יהודה [טול] יש פ"ג משנה א:]

לבושי שרד

להספיק אפילו בדערט ולית מוין עם אלא שוין מקום, ומפניה לפניה לא סביב שוין מקום. מה שאין כן אחר דכזה כדמשה אפי' להספיק כלל לר"ך לשנות ח"כף, כמטלר בסומן שאלה זה [סומן קסו] סעיף ו', והוא הדין בשחיטה, משום הכי הוי הלכה מועטת מפניה לפניה נמי הפסק (כמו דיער עעלמח), לכן כתבו שם התוספות דכשה"ך כן נכנס הדין לשחיטה הוי הפסק, ע"ש:

קסו א עין סעיף במקום היפה. זה קרוב לצדו רש"י מהמנה סוף פרשה משפטים [ויש ח"כ סוף קב. ב] חקיש הפגולה מתחר נשולו יפה למטקי (מעט) פת סוף אלא ממקום שהוא מועט, עכ"ל. (ו) שם סעיף ובבת דאדן. לא כה"י [פרש מה חילוק יש בו פת ידיו לדיעהו: (ו) שם ו"א באמצעייתו.

קסו א עין סעיף במקום היפה. זה קרוב לצדו רש"י מהמנה סוף פרשה משפטים [ויש ח"כ סוף קב. ב] חקיש הפגולה מתחר נשולו יפה למטקי (מעט) פת סוף אלא ממקום שהוא מועט, עכ"ל. (ו) שם סעיף ובבת דאדן. לא כה"י [פרש מה חילוק יש בו פת ידיו לדיעהו: (ו) שם ו"א באמצעייתו.

קסו א עין סעיף במקום היפה. זה קרוב לצדו רש"י מהמנה סוף פרשה משפטים [ויש ח"כ סוף קב. ב] חקיש הפגולה מתחר נשולו יפה למטקי (מעט) פת סוף אלא ממקום שהוא מועט, עכ"ל. (ו) שם סעיף ובבת דאדן. לא כה"י [פרש מה חילוק יש בו פת ידיו לדיעהו: (ו) שם ו"א באמצעייתו.

שאלות ותשובות

הלכות קטנות

(ספר הלק"ט)

חלק ראשון ושני

משאלות ותשובות, בניות לתלפיות, בדעת ובמועצות, אשר חקר והכין מירי שבת בשבתו ביום הסיסי, להביא אל אוהל מועד משכן העדות בית המדרש הגדול "בית יעקב" אשר היה בירושלים עיר האלהים סלה תוב"ב חובר ע"י הרב המובהק מרי דמתניתין וריש מתיבתא בנן של קדושים אדאלים ותרשישים כמזהר"ר

יעקב שמואל האג"ז זלה"ה

הובא אל בית הדפוס על ידי בנו העעיר שועל בן ארי הוא משה האג"ז נר"ו פה ויניציאה יע"א שנת כי קד"ש הנה (תס"ב) לפ"ק

[נוכח סער דפוס ראשון]

ועתה בא כמהדורה חדשה מפוארת בסידור מחדש מוגהת ומתוקנת בתוספת הספר הנפלא "הלכה רווחת" והוא ביאור נפלא על ההלכות קטנות להגאון ר' בן ציון אלקעלי זצ"ל, נדפס בירושלים תרמ"א. ובתוספת מרובה, הערות וביאורים על סדר התשובות ערוכים. ויען כי המחבר קיצר דבריו בכואו אל הקדש, ובאו הדברים כספר החתום, הנה פתח יפתח לנבוע מימיו ושולחו על פני קרת במשא ומתן באמונה ליקוטים מדברי הדנים בדבריו והעוסקים בשמועותיו. וניקב בשמו "גן הלקט"

כל זה עשיתיו כסיעתא דשמיא

נח גדליה באמור"ר הרב קלמן אריה קוצ'קוב

ויצא לאור עולם ע"י

זכרון אהרן

ה'תשס"ט

תשובה. יש לומר כשנ
וכאילו התחיל
ש

שאלה. מפני מה תקנו

תשובה. יש אומרים דו
לצרף לזה דהב

סימן קפח

שאלה. זקן שאין לו שינים וחביב עליה מן האמצע [א] שהוא רך מהו:
תשובה. אע"ג דאמרינן בעלמא (ברכות מא.) חביב עדיף, הכא שאני [ב] דבעינן
מקום חביבותו דפת משום בוצע ברך, מיהו אם אי אפשר לו לאכול
מן הקשה יבצע מן הרך:

סימן קפח

נוסחת המור (או"ח סי' קס"ז) בדברי הרמב"ם (פ"ד דברכות ה"ב) אם הוא מסופק אם
בירך המוציא אם לאו יברך מספק, י"ל דס"ל דק"ו דכשהוא שבע מברך
כשהוא רעב לא כל שכן (ברכות לה.), הוי ק"ו גמור. אי נמי אפשר דמיירי
כשהתחיל לאכול ועדיין יש לפניו דבידו להפסיק ולברך ברכת המזון יברך
המוציא, ולמה יאכל כל הסעודה בספק ברכות, שאסור ליכנס בספק ברכות
דנהנה בלא ברכה נקרא מועל (שם). ויש ללמוד מדברי הרמב"ם מה שכתבתי
סי' א' דס"ל דברכת השבח רשות, מיהו לדידיה בעי תנאה כגון זה דנהנה מן
העולם הזה בלא ברכה נקרא מועל, גם ראיה דנהגו כל ישראל להרבות עולין
הרבה ולא חשו לברכה לבטלה. עיין (לקמן) סי' קצ"ג:

סימן קצ

שאלה. למה כפי' קס"ז (ס"ח) גבי אם נזכר שלא בירך המוציא עד שגמר
סעודתו אינו מברך, ובמסקנת הגמ', ופי' קע"ב (ס"א) מביא רמ"א
דעות הסוברים דמברך ברכה ראשונה גבי שבח והכנים משקין לתוך פיו
דבולעם:

גן הלכות

יותר לפירוש ראשון, אך דעתי העניה נוטה יותר
לפירוש אחרון.
ופי זה נראית דעתו בראשונה שאולינן בתר
כתיבת הספר שכתב לשון כתב סתם, ופשט בזה
דעתו בספק רבינו הראשון, אם הכתיבה קובעת או
ההבאה לא"י. וגם משמעות לשונו שאם כתב סתם
אסור להוציא, לפי פירוש א' בדבריו, יהיה מותר
להוציא ספרים כל עוד ולא כיון שתזכה בהם א"י,
ולפי פירוש ב' אם כתבם סתם הרי הם נזכים לא"י
ואסור להוציאם. ובפאת השולחן (ס"ב סק"ג) כתב
להדיא שבסתם אין להוציאם.
ובב"ע ענין זה להלכה כיום הזה, עיין בשו"ת שבט
הלוי (ח"ב סי' קל"ז).

קפח [א] שאלת רבינו מוסכת על הדין הנפסק
בשו"ע (או"ח סי' קס"ז ס"א) שיש לבצוע
הפת לבצוע תחילה מן המקום שנאפה היטב בפת,
והוא החלק הקשה שבו, ומקור דין זה ממסכת ד"א
וממסכת סנהדרין (ק"ב ב) כמובא בב"י. והוקשה
לרבינו האם דין זה גובר על הכלל של חביב קודם,
אם חביב לו יותר החלק הרך.
[ב] דברי רבינו הובאו בכה"ח (שם) וכתב ע"פ דברי
המג"א (סקי"ח) שאף שהכריע רבינו שזקן יכול
לבצוע קודם מן הרך זה כבוצע לעצמו אבל כבוצע
לאחרים יבצע מן הקשה תחילה. ועי' בספר אמרו
בינה (שם) שכתב דגם לדעת רבינו ראוי שישרה
קודם הקשה במים וירככו אם אפשר לו, אבל אם לא

עשה כן לא ישרהו אחר הברכה
הפסק יותר מכדי דבור.
קצא [א] בשאלה זו נחלקו בגמ'
אם לברך מוציא או המוצ'
אם להכא או לשעבר משמע. וטע'
לערב האותיות הביאו תוס' שם (ו'
הירושלמי (פ"ו) דמשום עירוב א'
לערב הממ"ם של העולם עם מר'
והקשו תוס' מדוע לא חששו כן י'
דהכא הוא לשנא דקרא. ובר'
הירושלמי שם ביאר דאין אפשרות
כיון דאם נסיר התיבה מן לא תהי'
מוציא לתם הארץ כי אין הלחנ'
בה"א היריעה, ולהסיר התיבה לתו'
ברכה על הפן טובה להזכיר א'
הברכה, ולכך לא נמצאה אפש'
והותירו את הברכה כמות שהיא.
ועיין בספר אפיקי מגינים (או"ח
מדוע לא חישינן לעירוב אותיו'
ערומים ומשנה הבריות שגם בהם
ולע"ד ודאי טעם זה אינו מספי'
בצירוף שאר טעמים, ולכך רבינו
ולהוסיפו על טעם הירושלמי וכן י'
ובאמת ששאלה זו שאל כבר ב'
תרומה קס"ח א) מאי טעמא כב'
מוציא, ויישב על פי הנסתר, דכל ז'
עילאה אין לו ה"א כגון בורא א'
וכל דבר ששייך לעלמא תתאה כו'
עבאם והקורא לפי הים מוסיפין י'
ולא הגעתי למדה זו להבין בנסת'
ובפירושו באר יעקב על העין

והכי מכל אילנין לית תביר כגפן וכך ככל האילנות אין שבור כמו נפן בנטיעו דיליה חביר בנטיעה שלו שבור בענבים דיליה חביר דאיונן כתישין בין רגלין בענבים שלו שבור שהם נכתישין בין הרגלים והכי זית וכך הוית זיתים דילה חביר דאיונן כתישין הזיתים שלו נכתישין. בגלותא אמתיילו ישראל בהון בגלות ישראל נמשלו להם הה"ד תהלים פ גפן ממצרים תסיע. וכן בגלות רביעאה וכן בגלות הרביעיה, ישעה ה כי כרם ה' צבאות בית ישראל. וכנוונא דא וכעין זה לזית משולים ישראל ירמיה יא זית רענן יפה פרי תאר. ובגין דא ולכן, תהלים קכח אשתך בגפן פוריה בירכתי ביותך בניך כשתלי זיתים, סמיך דא לדא בגין דאיונן חבירין בגלותא ולבתר דיהון נקיים מגו פסולת יתקדשון לכי מקדשא בגין לנסכא על גבי מדבחה וזיתים לאדלקא בוצינא שרגין למנרתא סמכס זה לזה כיון שהם שבורים בגלות. ולאחר שהיו נקיים מתוך הפסולת, יתקדשו לביהמ"ק כיון לניסוך על המזבח, וזיתים להדליק הנרות למערה ומאן זכת להאי, יין דלא יתנסך לכונ"ם ומי זוכה לזה, יין שלא התנסך לעכום דערב רב איונן יין דנתנסך לכונ"ם כי ערב רב הם יין שנתנסך לעכום ומנהון ומם משומדים, מינים, אפיקורסים. משומדים לעבירות שבכל התורה בלה.

וישראל דאתמר בהון ישראל שנאמר בהם, שם קו ויתערבו בנוים וילמדו מעשיהם, עד דיהון דרוכין בין רגלייהו בגלותא לא אתברירו מנייהו עד שהיו דרוכים בין רגליהם, לא יחברו מהם ובניניהו ובשבים אמר דוד ע"ה שם מש למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני. ועלייהו ועליהם אמר שלמה שיר א צאי לך בעקבי הצאן, ביעקב דעליה אתמר לגבי נחש הקדמוני דפתי לחוה בראשית ג הוא יושפך ראש ואתה תשופנו עקב. בתר דיפקון מן גלותא נמשלים לתפוחים ולכל ריחין טבין כנוונא דמפקנו דמצרים אחר שיצאו מהגלות, נמשלים לתפוחים ולכל ריחין טובים כמו כשיצאו ממצרים דכתיב ביה שכתוב בו, שיר ה תחת התפוח עוררתך.

פקודא בתר דא מצוה שלאחר זה להביא בכורים. ואבתריה ואחריו להתודות על הבכורים. ואבתריה ואחריו להתודות על המעשר. ומארי מתניתין ובעלי המשנה מקשים על המעשר, דאי יהא האם יהיה קדם לקיטתו או אחר לקיטתו עשורו, כגון אתרוג דאתמר ביה באילן הלך אחר חנטה. אית מאן דאמר יש מי שאומר אחר בשול הפירות ואתרוג מקצתו דומה לאילן ומקצתו לתבואה, דאיונן זרעים דאתמר בהון שהם זרעים שנאמר בהם דלאחר לקיטתו עשורו, דאילן לאו איהו אלא עד אחר גמר בשולו.

ענין העי' שרשים קטנים ועתה נבאר פירוש העי' שרשים קטנים. הנה נבאר שכולם יחד יתחלקו לס' רבוא ניצוצות קטנים, אבל כל שרש מהם אינו מוכרח שיהיה חשבון ניצוצותיו שזה כחברו. אבל הצר השוה שבהם הוא כי כל שרש מהם יתחלק לתרי"ג ניצוצות פנימיים ועיקריים והם נשמות התי"ח אשר כשורש ההוא. ומהם מתפשטים סביבותם עפים והם בעלי בתים ועמי הארץ. וכאלו אין מספר קבוע כנוסר, וזה ביאורו. הנה, אחד מע' השרשים הקטנים **שבאבר הכתף השמאלי הנקרא על שם קין** שכולם הם שרש א' גדול שבאדה"ר, הנה שרש אחד פאלו העי' הוא **אבר העקב שבגול שמאל** של הפרצוף הכולל כל שרש קין, ובוה השרש הקטן יש בו תרי"ג ניצוצות שכולם תלמידי חכמים. וסביבותם מתפשטים שאר ניצוצות שהם נשמות של בני אדם בעלי מצוה וסותרים ועמי הארץ. ולאילו אין מספר קבוע כנוסר כי אין הכרח שכולם יהיו מורכבים מאותו מספר של ניצוצות, אבל דבר אחד ברור, שכל ניצוצות ע' השרשים הקטנים שבשרש אהרנודול לא יהיו יותר מס' רבוא ניצוצות קטנים.

גם דע כי כל אבר כלול מבשר וגידיים קטנים ועצמות. ואין הגידים שבאברים מכלל השפ"ה גידים הגדולים. ונמצא כי התרי"ג ניצוצות שבעקב הזה שהם ניצוצות התי"ח, הם נחלקים בג' חלקים שראינו דהיינו כשר וגידים ועצמות. ועד"ו הוא כשר הניצוצות של בעלי המעשה וכו' כפי שראינו לעיל, אף הם נחלקים לג' חלקים. וסדר מעלתם הוא: בראשונה הכשר, למעלה ממנו הגידים ולמעלה משניהם העצמות שנחשב לבחי' המוח שכתובם ולא הם בעצמם. הרי נתבאר ענין פרצוף נוקבא דעשיה וממנו תקיש לשאר הפרצופים עד אריך ראצילות.

מתוך הקדמה י"א שער הגלגולים.

→ **ובג"ד תקינו המוציא מאתר דבשולו יפה לאפקא פת שרוף ולכן תקנו המוציא מן המקום**

<p>נ פ ש</p> <p>אמר שלמה המלך צאי לך בעקבי הצאן וכו' שהנשמות האלה כשרות, והיינו הרפה בנשים. אמנם לא למרו מוסר, והיינו אם לא תדעי לך היפה בנשים, ר"ל אינה יודעת מנהג הכשרים, ולזה אמר צאי לך בגלות בעקבי הצאן ביעקב אותיות בעקבי, והיינו שתלמד בסוד העקבים אשר ליעקב בסוד הגלות שהם נעים ונדים בנוים עד שישתכחו מהם מרות הרעות עון עקבים שהנחש נשפם שם וילמדו מרות יעקב שגף את הנחש בראשו ושבר עקביו שלא יושפם בהם. והיינו שישראל יתארכו בגלות בצרה אחר צרה עד שישתכחו מהם המדות הרעות הלמדודות בנויים, ואלו זוכים להתעלות אח"כ בסוד הפות לרית ניהוה ומשם תתעורר האוולת. וז"ש נמשלים לתפוחים ולכל ריחין טבין ואח"כ מפני מעשיך הטובים תחת התפוח עוררתך. מהרמ"ק ובג"ד תקינו המוציא מאתר דבשולו יפה ולכן תקנו להוציא מן המקום שבישולו יפה למעט להם שרוף, כתב הרמ"ק, התחיל לתת טעם לתבואה, היינו המלכות, דהיינו להם מן הארץ. וכל</p>	<p>י ד י ד</p> <p>תבירין מכלהן, בגלל הרישה והסחינה וכו"ב שהוא ענין היסודים והכירורים בגלות. והמשך המאמר מוכן. מהרמ"ק ומאן זכת להאי, יין דלא יתנסך לכונ"ם ומי זוכה לזה, יין שלא התנסך לע"ז. ז"ל הרמ"ק: הענין שיש ביין נסך כמה מינים והשמן אין בו מנע גוי ואפילו שיתערב בכל משקים שבעולם אינו נאסר ולא מחערב. והיינו הצדיקים הנבדלים מן הרשעים וצדיקתם עומדת לעד ולא ילמדו מן הרשעים מפני שהם נשמות קרושות מן הימין שאין הקליפה יכולה להחטיאם אפנים נשמות השמאליים הם ג' בחינות: א. יין נסך לע"ז, ואילו הם נשמות האומות החיצונים שהם יין נסיכס. ב. קרוב לזה והם נשמות רשעי ישראל שהם יין של ע"ז שנתנסך לע"ז דהיינו ערב רב פריצי ישראל. והיינו המינים והמשומדים וכו"צא. ואלו השנים יתבערו מן העולם. ג. ישראל, היין הטוב. אבל יין זה אם נחערב ביין נסך נאסר. וז"ש ויתערבו בנויים וכו'. וסנו זה של ישראל יתבררו ויתלבטו ע"י שיכבד עליהם על הגלות ושתכחו מהם המדות הטהורות הערובות יין נסך או מנע גוי, ושאריו יין כשר לנסכים. ועליהם</p>
---	--

רוב הנשמות הן בחינת

קין והבל וכבר ביארנו לך כי רוב הנשמות הם בחינת קין והבל בניו של אדה"ר ומשם יפרדו אח"כ לכל הנולדים מאו ואילך. ונבאר הענין בדרך משל. כי הנע בעצמך שנאמר שהבל הוא בחינת הראש של הנשמות כולן (הספר. כפי שראינו לעיל, נשמח אדה"ר כללה את כל הנשמות, והנה הנשמה הזאת התחלקה להרבה פרטים ואנו נוהגים שמה לפרטים האלה. ולכן נאמר שנשמה ממוימת שאצל פלוני, שורשה הוא בראש הרוחני של אדה"ר. והכוונה היא לכלל הנשמות שיצאו מאותם חלקים ורוחניים של הראש של אדם ראציונלי. ומה שר"ל כאן שנשמתו של הבל כוללת את חלק נשמתו של אדה"ר שהיא בחינת הראש שלו. נמצא כי נשמת הבל היא השורש של כל פרטי נצוצי הנשמות שבכני אדם שהם מבחינת הראש. וכן אם אברהם אבינו ע"ה הוא בחינת הודע ימין של אדה"ר, נאמר כי כל פרטי נצוצי הנשמות שבכני אדם מבחינת הודע ימין של אדם הם נכללים באברהם והוא השורש שלהם. ועד"ו בכל שאר איברים ושערות של אדה"ר.

בענין גלגול הנשמות -

למה מתגלגלים

האריז"ל כשער הגלגולים הקדמה ת' דע כי הנשמות יתגלגלו לכמה סיבות. הראשונה היא לפי שערב על איזו עבירה מעבירות שתורה בחייו ומה בלא שעשה השובה, ובה לתקן. הב' הוא לתקן איזו מצוה שחסרה ממנו. ואכן פעמים שאנו רואים איזה אדם שמקפיד מאד באיזו מצוה מסוימת עד מסירות נפש. וכנראה שבא לתקן אותה מצוה שהחטיא בימי חייו. הסיבה הג' שבא לצורך אחרים להודיעם ולתקנם.

והנה המתגלגל מהסיבה הראשונה, היא קרוב לחטא, ר"ל שיש סיכוי גדול שיתטא בגלגול החדש הזה. והטעם הוא כיון שכבר חטא בגלגולו הקודם. והמתגלגל מהסיבה השניה הוא וראי שלא יחטא. עוד יש סיבות אחרות, כי פעמים יתגלגל ליקח את בת זוגו, כי בגלגול הראשון לא זכה לקחתה. או פעמים שבגלגול הקודם היה עם בת זוגו אלא שחטא ולא הוליד נשים והוצרך להתגלגל לתקן אותה עבירה, ואז אינו בא יחדיו כמ"ש הסבא דמשפטים על הפסוק אם בגפו יבא וכו'. ופעמים שיש לו זכרות, ולכן אע"פ שהיא אינה

שבישולו יפה למעט להם שרוף אלא ממקום שהוא מוטעם. והכי חבואה, בחר לקיטתו איהו כבישול פירות. וישראל אינון משולים לאילן ולתבואה דאתמר בהון שנאמר בהם, שמות כנ ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך. והכי דברים יח ראשית גז צאנך תתן לו, דאינון ישראל דאתמר בהון שהם ישראל שנאמר בהם, יחזקאל לד ואתן צאני. והכי ישראל ירמיה ב קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. לאחר לקיטתו מן גלותא, עשורו לאחר לקיטתו מן הגלות, עישורו ואתקריאו קדש לה'. וישראל אתקריאו אילנא רבא ותקיף ומזון לבלא בית ישראל נקראו אילן גדול וזקן ומזון לכולם בו ביה אורייתא דאיהי מזונא לעילא בו התורה שהיא מזון למעלה ביה צלותא דאיהי מזונא לתתא בו התפלה שהיא מזון למטה ואפילו מלאכין לית לון מזונא אלא בישראל דאי לאו דישאל יתעסקון באורייתא לא הוה נחית לון מזונא מסטר דאורייתא דאמתילא לעץ ואפילו מלאכים, אין להם מזון אלא מישראל שאם ישראל לא יעסקו בתורה, לא היה יורד להם מזון מצד התורה שנמשלה לעץ הה"ד משלי נ עץ חיים היא למחזיקים בה. ולא יבא דאיהו מצוה ולפרי שהוא מצוה.

והכי אורייתא אמתילא למינא והכי לאשא וכך התורה נמשלה למים וכך לאש ולא הוה נחית מיא מלעילא ולא היו המים יורדים מלמעלה והמה דאיהו אשא לא הוה נחית לבשלא פירות האילן אלא בשביל ישראל ובנין דא אתמר בישראל ולכן נאמר בישראל, שיר ב התאנה חנמיה פניה, אילן מארי מצות אלה בעלי המצות והנפנים סמדר ריח, כד פתחין

ידיד ביאור המאמר נפש

וישראל אתקריאו אילנא היינו מצד בחינתם בת"ת שהוא עץ והאי קו האמצעי רבא מצד הגדולה ותקיף מצד הנבונה ומזון לכלא ביה ומזון לכולם בו, כי היסוד ניזון ממנו. ויצדק החיבור הזה גם בישראל למטה, כי ביה אורייתא דאיהי מזונא לעילא בהם התורה שהיא מזון למעלה, דהיינו ע"י ההתעוררות העולה מישראל כסוד התורה, נשפע למטה ביה צלותא וכן ע"י התפלה שהיא קשר העולמות כנודע, ולכן דאיהי מזונא לתתא שהיא מזון למטה בו רק לאחר קשר העולמות יורד השפע למטה. ומצד זה אפילו המלאכים מקבלים מישראל, וז"ש אפילו מלאכין לית לון מזונא אלא בישראל דאי אפילו מלאכים, אין להם מזון אלא מישראל שאם ישראל לא יעסקו בתורה, לא היה יורד להם מזון מצד התורה שנמשלה לעץ. והענין, כי נשמות ישראל נבנות מהמלאכים, כי המלאכים הם מהתיבולות והנשמות הן מכסא הכבוד. וז"ל הרמ"ק: שהמזון הנשפע להם מצד בחינתם הוא מהמלכות לכה. ואילו המזון הנשפע להם בהתעוררות ישראל הוא מצד ר' בחינתו. א. מהח"ת, דהיינו עץ החיים. ב. מהמלכות דאיהו מצוה הנקראת מצוה. ג. מהחסד. ד. מהנבונה, וז"ש והכי אורייתא אמתילא למינא והכי לאשא וכך התורה נמשלה למים וכך לאש, ר"ל מיני השפע בבחינת מים ובבחינת אש ולא הוה נחית מיא מלעילא ולא היו המים יורדים מלמעלה וכו'. אלא בגין ישראל וכו' והשמש שהיא אש לא היתה יורדת לבשל פירות האילן אלא בשביל ישראל, שנשמתם שמש, והיא כלולה מר' הבחינות כפי שראינו מהרמ"ק. ובג"ד אתמר בישראל התאנה שהיא המלכות חנמיה פניה ר"ל מקדמת להוציא פריה, עם אלן מארי מצות אלה בעלי המצות העוסקים בתורה. ומקדמת אל

הדברים הכרוכים בלחם הזה, הוא המלכות, צריך שיהיו מבושלים כראוי דהיינו נמר בישול ולא שיתבשל כל כך עד שישרף. וענין השריפה רומז על דיני הנבונה. וז"ש מאחר דבישולו יפה, ענין יפה מתירס אל הח"ת והיסוד שהם ענין יופי ופאר כמ"ש יהיה יוסף יפה תואר, וז"ש לאפקא פת שרוף שהוא מצד הנבונה, אלא ממקום שהוא מוטעם מטעם היסוד. והכי תבואה וכך התבואה, דהיינו לחם מן הארץ בתר לקיטתו איהו כבישול פירות דהיינו הפרי הנמצא מחזקד במלכות כבישול דהיינו וישראל אינון משולים לאילן לפי שנשמתם מהח"ת, ר"ל שנשמתם היא פרי האילן ולתבואה מצד המלכות, פירות הארץ. שהרי הנשמות באות לא רק מהח"ת אלא מיוזג הח"ת עם המלכות. וכנודע בחינתם שהם פירות האילן נאמר בהם ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך דהיינו כסוד הנאולה שיתקבצו ישראל כולם בית ה'. והיינו דמו המצוה להביא ביכורים לביהמ"ק כסוד ונפוצותינו כנס מירכתו ארץ שהם הנשמות המפוזרות דאולין ערטילאן, ובערך עצמן הם צאן, ולכן ראשית גז צאנך תתן לו ובערך המלכות הם קדש ישראל לה' ראשית תבואתה מצד החכמה הנקראת ראשית תבואתה, פירות הארץ. לאחר לקיטתו מן גלותא ר"ל לאחר שיצא מן הקליפות או הוא זמן עשורו וכמו שראינו לעיל שאז האוה"י היא החכמה שהיא קדש, שורה על האוה"י ואתקריאו קדש ולכן נקראו קדש ישראל, והיינו שחכמה התאה היא המלכות מקבלת מחכמה עילאת ונאמר ראשית תבואתה, כי ה' היא המלכות מביאה מלאכים וכמה חיות ונשמות של ישראל שהם ראשית והתחלה לכל תבואות ה'. לכל, ר"ל לכל מה שביא ובבחינת זו הם אחים למלאכים, כי אלה הם ראשית כנודע.

ספר
כף החיים
 על שלהן ערוך אורה חיים

חלק ג
 סימונים קנז - רמז

הלכות נטילת ידים, בציעת הפת, סעודה
 ברכת המזון, ברכות, מנחה וערבית

מדברי רבותינו ראשונים ואחרונים
 ומדברי רבותינו המקובלים
להלכה פסוקה

מאת הגאון המפורסם הפוסק הגדול המקובל האלקי
 רבינו **יעקב חיים סופר** זצוק"ל

על ידי

הוצאה חדשה ומתוקנת
 על ידי ניני הגאון המחבר זצוק"ל
 מוגהת בדקדוק מכת'בת יד הגאון המחבר זצוק"ל
 ועל פי השוואה ללשונות הפוסקים
 בתוספת פיסוק ופתיחת ראשי תיבות

שנת

רבינו יעקב חיים סופר - חקף החיים זצוק"ל
 ה' תשע"ד לפ"ג
 פעה"ק ירושלים תובב"א

22

קסו. מקום וזמן הבציעה ומי הוא הבוצע. וכו' כ' סעיפים:

באר הגולה
א סמ"ד ק"ז:

א "בוצע בפת במקום שנאפה היטב: (ונפת לידן יס לנזוע נלד הפת ויחמון נעט מלד

כף החיים

(ט) שם בהגהת. כדי הילוך כ"ב אמה וכו'. ומיהו כל מה שמפסיק בניגוב בין נטילה להמוציא לא חשיב הפסק אפילו שהה טובא בניגובו שהרי צריך לנגב ידיו היטב, אלא דלאחר שניגב ידיו היטב חשיב הפסק אם לא יברך המוציא מיד. ב"ח. וכן כתב המאמר מרדכי אות ג', חסד לאלפים אות ב'. ונראה דהוא הדין בין מים אחרונים לברכת המזון הניגוב לא חשיב הפסק כיון דצריך לנגב קודם ברכה כמו שכתב הרמב"ם סוף פרק ו' מהלכות ברכות יעו"ש. ועיין לקמן סימן קפ"א סעיף ח'.

(י) שם בהגהת. כדי הילוך כ"ב אמה וכו'. וכשהולך מבית לבית חשיב הפסק אפילו הליכה מועטת. מגן אברהם ס"ק ג', רבינו זלמן אות א', קיצור שלחן ערוך שם. והוא הדין בבית אחד והולך מחדר זה לחדר אחר אפילו הליכה מועטת ואפילו רואה מקומו הוי הפסק, אבל בחדר אחד אפילו אינו רואה מקומו לא הוי הפסק אם הוא פחות מכ"ב אמה. דרכי חיים דף ק"ז ע"ב, ארחות חיים אות ד'. ומיהו ההולך ממקום שנטל ידיו למקום הסעודה לא חשיבא הפסק כיון שהוא צורך הסעודה, אלא שלכתחלה צריך ליטול ידיו סמוך למקום הסעודה אם אפשר. רבינו זלמן שם. ונראה דהנכון שלא לנגב ידיו עד שהולך למקום סעודה ושם יגביה ידיו כנגד ראשו ויברך על נטילת ידים ואחר כך ינגב, כדי שלא תהא ההליכה הפסק כיון שהיא קודם הניגוב והניגוב הוא מן המצוה כמו שכתבנו באות הקודם. ואחר כך ראיתי שכן כתב בתשובת עונג יום טוב סימן ח"י והביאו הפתחי עולם סימן קנ"ח סוף אות כ"ז יעו"ש:

סימן קסו

(א) סעיף א. בוצע בפת במקום שנאפה היטב. וכן כתב בזהר הקדוש פרשת עקב דף רע"ב ריש ע"ב דצריך למבצע מאתר דבשולו יפה בגין דבשול הוא גמר פרי ודא ר' עכ"ל. ובפרשת משפטים ריש דף קכ"א ע"א כתב מאתר דבשולו יפה לאפוקא פת שרוף אלא ממקום שהוא מוטעם יעו"ש: L
(ב) שם. במקום שנאפה היטב. במסכת דרך ארץ רבה

קודם נטילה נוהגין לאומרו קודם קידוש, וכן יהא רעוא מן קדם עתיקא קדישא וכו' שכתוב שם בשער הכוונות לאומרו קודם כל סעודה משלש סעודות של שבת נוהגין לאומרו קודם קידוש, ובסעודה שלישית קודם נטילת ידים. והוא מנהג נכון כדי שלא להפסיק, וגם כי כן נראה לפי סודם של דברים. ויתבאר עוד מזה והנוסח שצריך לומר לקמן בהלכות סעודת שבת בס"ד (סימן רס"ב אות ח' סימן רפ"ט אות ד' וסימן רצ"א אות ל"ד):

(ו) שם בהגהת. ואם שהה כדי הילוך כ"ב אמה וכו'. כן הוכיחו התוספות בסוטה דף ט"ל ע"א ד"ה כל כהן מודאמרין גבי מצורע לא היה חכף לסמיכה שחיטה שלא היה רשאי ליכנס לעזרה והיה סומך על הקרבן לפני שער ניקנור ואחר כך היו מוליכין הקרבן למזבח ומן השער עד המזבח היה כ"ב אמה שמע מינה דזה מיקרי הפסק יעו"ש. והביאו דבריהם הט"ז ס"ק ב' והמגן אברהם ס"ק ג'. ומיהו רש"ל בתשובה סימן ל"ד כתב דדוקא במים אחרונים בעינן תכף לנטילה ברכה אבל בראשונים אין שם כי אם זהירות בעלמא יעו"ש, והביאו הט"ז שם. אבל דעת הב"ח כדברי מור"ם ז"ל דבהפסקה כדי הילוך כ"ב אמה אפילו בלא דיבור הוי הפסק יעו"ש, והביאו מגן אברהם ס"ק ב':

(ז) שם בהגהת. כדי הילוך כ"ב אמה וכו'. פירוש אפילו בלא דיבור וכדיבור הוי הפסקה אפילו מעט ואפילו בדברי תורה, וכן משמע במגן אברהם ריש סימן קע"ט ודלא כמו שכתב הוא גופיה בסוף סימן קס"ה, וכן הסכמת הב"ח והט"ז בסוף סימן קס"ה. אליה רבה אות א'. וכן כתבנו לעיל סימן קס"ה אות י"א יעו"ש. ועיין לקמן סימן קע"ט אות א':

(ח) שם בהגהת. כדי הילוך כ"ב אמה וכו'. ודוקא לכתחלה אבל בדיעבד אם הפסיק יותר מכ"ב אמה אין צריך ליטול שנית ויכול לברך המוציא אחר כך. ברכת אברהם סימן ס"א וס"ב, שיירי כנסת הגדולה בהגהות בית יוסף אות ב', עולת תמיד אות א', משבצות זהב אות ב'. והיינו כל שלא הסיח דעתו. אליה רבה שם, קיצור שלחן ערוך סימן מ"א אות ב'. ועיין לעיל סימן קס"ד אות ט' ואת ט"ז:

דיא יעו"ש
נטילה או
אם התיי
כתוב לקמן
סימן מ"א
להמוציא
ח אות ד':
דף פ"א
לל הפילת
עד שנטל
ולא הוי
להתפלל על
מגן אברהם
חזיק ברכה
ים הרמ"ק
רועי וכו'
ה לזה הוא
בו. וכתב
בין נטילה
הו המאמר
דם נטילה
צ"ל קודם
לא אמרו
נת המוציא
הפסיק בין
ליך ישברו
נטילת ידים
שום דעיקר
אין כל כך
יעיא כנ"ל
לעיל סימן
נטילה או
ברי האר"י
שתיקן הרב
על השלחן
על דפתא
ה שלישית
ינו סעודתא
י"א לאומרו